

Archeologische opgraving Eindverslag

IEPER - BRUGSEWEG 31 (prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Defrancq Jelle, Bas Jana
Projectcode: 2024A322

Vergunningsnummer:	2024A322
Projectleider:	Siel Leemans
Naam erkende archeoloog:	Monument Vandekerckhove NV
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
Veldwerkleider:	Jelle Defrancq
Archeologisch team:	Jelle Defrancq (veldwerkleider, erkend archeoloog), Jana Bas (assistent-archeoloog)
Erfgoedconsulent:	Agentschap Onroerend Erfgoed
Plannen:	Jana Bas
Conservatie:	/
Materiaaltekeningen:	Bert Mestdagh
Redactie	Siel Leemans
Provincie:	West-Vlaanderen
Gemeente:	Ieper
Deelgemeente:	Ieper
Plaats:	Brugseweg 31 (zie plan in bijlage 1-3)
Projectcode:	IEBRO24
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	45684.262,172951.643 45686.532,172977.335
Kadastergegevens:	Ieper, AFD 2, Sectie A, perceel 95K
Begindatum onderzoek:	09/08/2024
Einddatum onderzoek:	12/08/2024
Relevante termen thesauri:	Sint-Jansparochie, late middeleeuwen, extractiekuilen, afvalkuil archeologische opgraving
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Beheer vondsten:	Brugseweg 31 8900 Ieper
Titel:	Archeologische opgraving Ieper - Brugseweg (prov. West-Vlaanderen). Eindverslag.
Rapportnummer:	2026/05
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. BESCHRIJVING VAN DE UITGEVOERDE WERKEN.....	5
1.1. BESCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSOPDRACHT	5
1.2. VRAAGSTELLING	8
1.3. RANDVOORWAARDEN	9
1.4. BESTAANDE TOESTAND EN GEPLANEDE WERKEN	9
1.5. WERKWIJZE EN OPGRAVINGSSTRATEGIE	12
1.5.1. Voorbereiding	12
1.5.2. Veldwerk	12
1.5.3. Verwerking.....	14
2. ASSESSMENTRAPPORT	15
2.1. BESCHRIJVING EN MOTIVERING	15
3.1.1. Niet-relevant of onvoldoende potentieel.....	15
3.1.2. Relevant en prioritair potentieel.....	15
2.2. BESCHRIJVING EN REGISTRATIE	16
2.2.1. Assessment van sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren	16
2.2.2. Assessment vondsten	16
2.2.3. Assessment stalen	21
2.2.4. Assessment conservatie.....	22
2.2.5. Assessment van de archeologische site	22
3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS.....	23
3.1. TOPOGRAFISCHE EN LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	23
3.2. BODEMKUNDIGE SITUERING	25
4. HISTORISCH EN ARCHEOLOGISCH KADER	26
4.1. ONTWIKKELING VAN DE STAD IEPER	26
4.2. ONTWIKKELING VAN DE SINT-JANSWIJK.....	30
4.3. ARCHEOLOGISCH KADER	44
4.3.1. Vooronderzoek	44
4.3.2. Centraal archeologische inventaris	46
5. BESCHRIJVING VAN DE RESULTATEN.....	51
5.1. STRATIGRAFIE	51
5.2. SPOREN EN STRUCTUREN.....	56
5.2.1. Kuilen uit de late middeleeuwen.....	57
5.2.2. Muren uit de Nieuwste Tijd	73
5.2.3. Ongedateerde sporen.....	75
5.3. BESCHRIJVEN VONDSTEN	78
5.3.1. Aardewerk	78
5.3.2. Dierlijk bot.....	84
5.3.3. Bouwmateriaal	86

5.3.4. Natuursteen	87
5.3.5. Metaal	87
5.4. NATUURWETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	89
6. DATERING EN INTERPRETATIE	90
6.1. LAATMIDDELEEUWSE EXTRACTIEKUILEN	90
6.2. BEWONINGSPOREN UIT DE NIEUWSTE TIJD	92
7. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	94
8. SAMENVATTING	98
9. BEWARING ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE	100
10. BIBLIOGRAFIE	101
10.1. LITERATUUR	101
10.2. INTERNETBRONNEN	102
11. LIJSTEN	103
11.1. FIGURENLIJST	103
11.2. TABELLENLIJST	104
12. BIJLAGEN	105

1. BESCHRIJVING VAN DE UITGEVOERDE WERKEN

1.1. Beschrijving van de onderzoeksopdracht

In het kader van een geplande omgevingsvergunningaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen ter hoogte van de Brugseweg 31 te Ieper (provincie West-Vlaanderen) voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv een archeologische opgraving uit. Het projectgebied situeert zich ten noorden van de historische kern van Ieper (Figuur 1, Figuur 2) en voorafgaand aan het onderzoek was het projectgebied in gebruik als woning met loods (Figuur 3).

In eerste instantie werd een bureaustudie (2023K308, ID 29068) opgemaakt.¹ Op basis daarvan kon de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet beargumenteerd worden. Daarom werd overgegaan tot een prospectie door middel van een proefputtenonderzoek (2024E327, ID 30421)² binnen de zone die door bodemingrepen bedreigd werd. Dit onderzoek werd uitgevoerd en gepubliceerd door Monument Vandekerckhove. Verspreid over het terrein kwamen enkele archeologisch relevante sporen aan het licht welke gedateerd werden tussen de 12de en de 15de eeuw. Om deze reden werd overgegaan tot een vlakdekkende opgraving voor een deel van het projectgebied. Het onderzoeksgebied dat opgegraven diende te worden had een oppervlakte van ca. 138m². Deze archeologische opgraving werd door een team van Monument Vandekerckhove uitgevoerd tussen 9 augustus 2024 tot 12 augustus 2024.

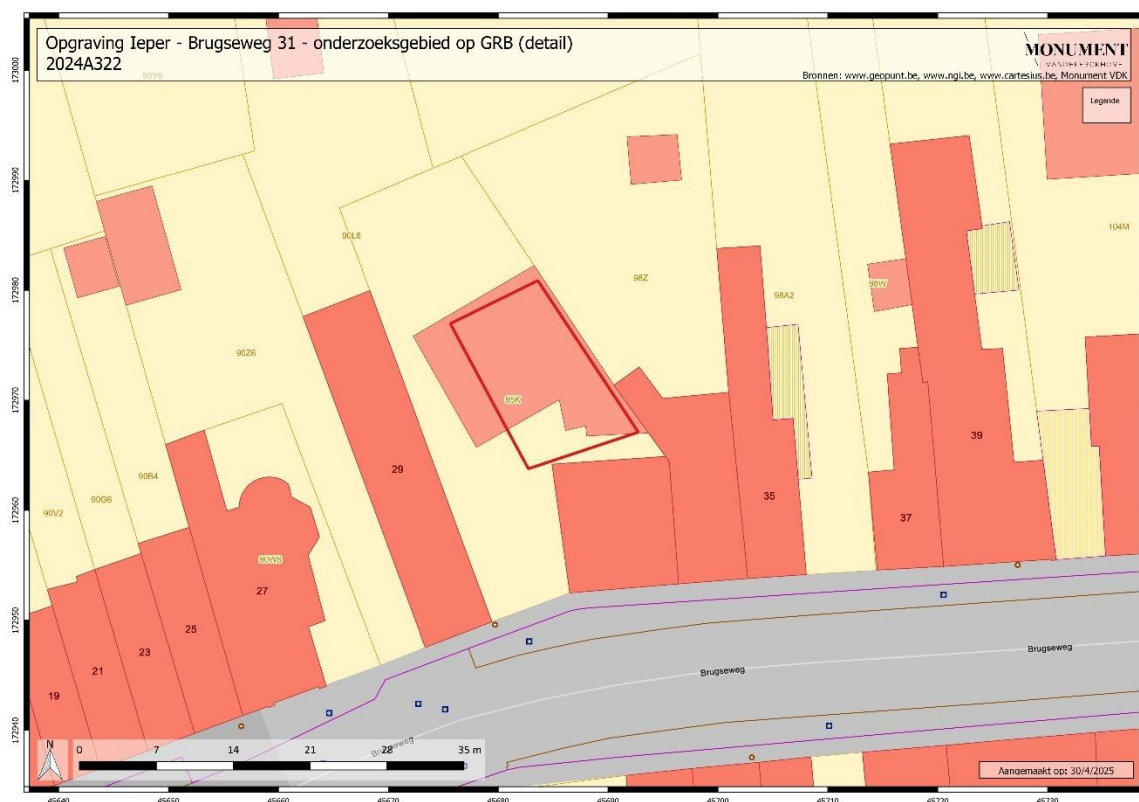
In dit rapport worden de resultaten van deze vlakdekkende archeologische opgraving voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische, bodemkundige, historische en archeologische situering van het terrein toegelicht, alsook de gebruikte methodologie bij het onderzoek. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven van de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten met aanbevelingen voor eventueel verder onderzoek. Het geheel wordt verduidelijkt met kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen.

¹ DERWEDUWEN N., 2024. Archeologienota Ieper Brugseweg 31 (prov. West-Vlaanderen). Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

² VERHAEVERT K., 2024. Nota Ieper - Brugseweg 31 (prov. West-Vlaanderen). Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

Figuur 1: Onderzoeksgebied op het GRB (bron: geopunt.be).

Figuur 2: Detail van het projectgebied op het GRB (bron: geopunt.be).

Figuur 3: Het projectgebied weergegeven op de luchtfoto (bron: geopunt.be).

1.2. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om verdere informatie te krijgen over het verleden van de vlakdekkend op te graven zones. Op basis van het proefsleuvenonderzoek werden in het bijhorende programma van maatregelen verschillende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen geformuleerd³:

A	Algemeen
A1	Hoe is de bodemopbouw en heeft dit invloed op de bewaring van de sporen?
A2	Stammen de archeologische sporen en artefacten uit meerdere perioden en is er een chronologie op te stellen?
A3	Wat is de aard van de archeologische site, sporen en/of artefacten?
A4	Kan er via bepaalde contexten (kuilen, waterputten, beerputten, vullingen, goed dateerbare lagen) een beeld verkregen worden van het landschap en de leefomstandigheden in de desbetreffende periode?
A5	Kan op basis van de aangetroffen sporen een verwachtingspatroon voor de omliggende percelen opgemaakt worden?
B	Ieper en Sint-Jansparochie
B1	Zijn er restanten aanwezig van de Sint-Janskerk? Zo ja, hoe vertalen deze resten zich (gaat het om funderingen, muurresten, begravingen, ...)? Kunnen de resten meer inzicht geven in de indeling van het religieuze gebouw, haar bouwgeschiedenis, haar materiaalgebruik en -herkomst? Indien er funeraire contexten aanwezig zijn, waar bevinden deze zich? Kunnen zij gedateerd worden? Welke oriëntatie kennen de graven? Is een fasering in de begraafplaats te onderscheiden? Kan een afbakening worden gemaakt?
B2	Zijn er resten aanwezig van oudere bewoning of achtererfstructuren die gelinkt kan worden aan de Sint-Jansparochie? - Zo ja, kan reeds meer informatie vergaard worden over hun opbouw en mogelijke datering binnen de Sint-Jansparochie? - Zo ja, wat is de relatie tussen de bewoningssporen en het achtererf? Kan dit afgebakend worden in tijd en ruimte?
B3	Hoe past het verhaal van de site binnen de geschiedenis en ontwikkeling van de Sint-Jansparochie?
B4	Hoe passen de resultaten van het archeologische onderzoek binnen de kennis van dit gebied en de stadsontwikkeling van Ieper?

³ VERHAEVERT K., 2024.

1.3. Randvoorwaarden

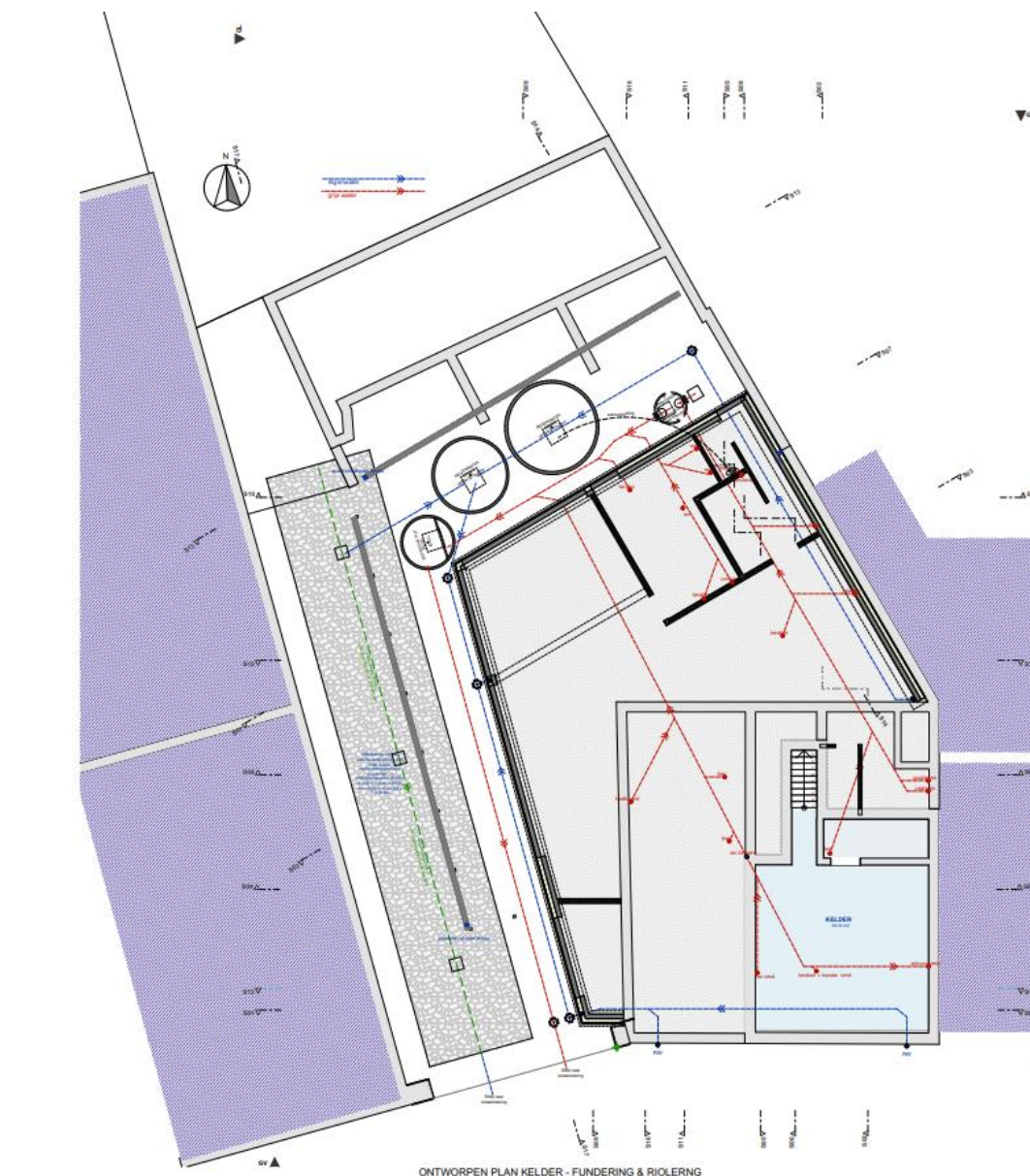
Zowel het veldwerk, als de verwerking en rapportage voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Concrete randvoorwaarden werden niet opgenomen.

Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

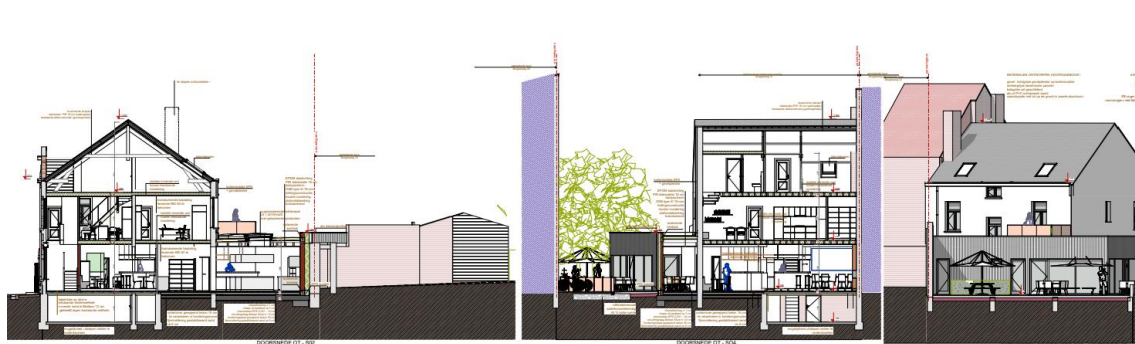
1.4. Bestaande toestand en geplande werken⁴

Het projectgebied was tot op heden in gebruik als woning met loods en zal worden ingericht als een horecazaak met een appartement. Bij het betreden van het terrein was de te slopen loods (195m²) op het achtererf al ontmanteld. De huidige woning aan de straatzijde wordt gerenoveerd en krijgt een nieuwe aanbouw ter hoogte van de gesloopte loods. Aan de westelijke zijde wordt een nieuwe verharding voorzien voor terras en fietsenparking. Het noordelijke gedeelte blijft in gebruik als tuinzone waar mogelijk enkele speeltoestellen komen. De huidige woning is deels onderkelderd, deze blijft behouden en er vinden verder geen grootschalige wijzigingen plaats buiten de renovatie van de woning. Voor de nieuwe aanbouw wordt gerekend op een bodemingreep van ca. 65cm onder het maaiveld en voor de nieuwe vloerplaat een oppervlakte van ca. 125m². Voor de verharde delen (terras) wordt gerekend op een bodemingreep van ca. 30cm onder het maaiveld over een oppervlakte van ca. 220m². Net ten noorden van de nieuwe aanbouw komen een septische put en twee regenwaterputten die lokaal voor een diepere verstoring zullen zorgen (Figuur 4-6).

⁴ Overgenomen uit archeologienota DERWEDUWEN N., 2023.

Figuur 4: Grondplan van geplande werken (bron: initiatiefnemer).

Figuur 5: Doorsnede van de nieuwe woning (bron: initiatiefnemer).

Figuur 6: Doorsnedes en gevelaanzicht van de nieuwe woning (bron: initiatiefnemer).

1.5. Werkwijze en opgravingsstrategie

1.5.1. Voorbereiding

Voorafgaand aan de vlakdekkende opgraving werd de bekrachtigde archeologienota⁵ en het verslag van de proefsleuven⁶ geraadpleegd. Gezien het om een opgraving met beperkte oppervlakte gaat werd het niet nodig geacht een werkputtenplan op te stellen. Het volledige gebied kon onderzocht worden binnen één werkput.

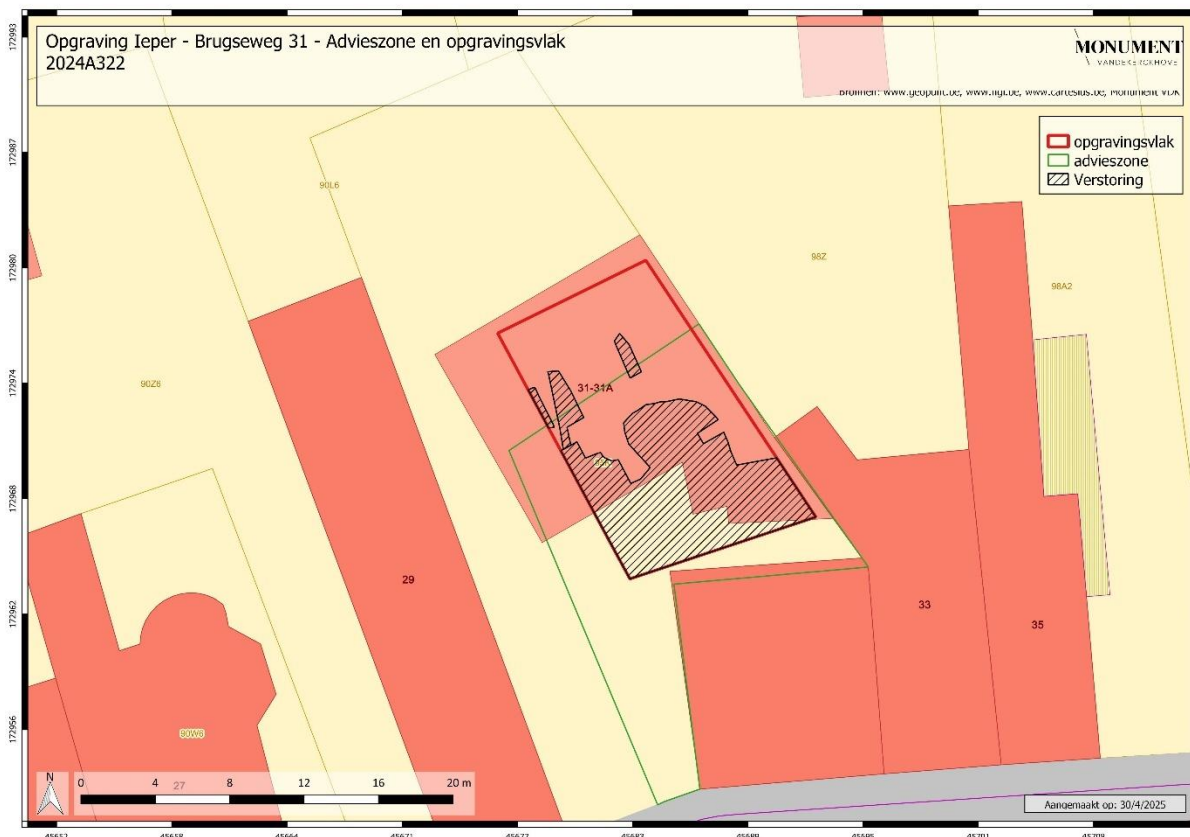
1.5.2. Veldwerk

Het veldwerk vond plaats tussen 9 augustus 2024 en 12 augustus 2024. Gezien de relatief kleine oppervlakte van de werkput werd er beslist om meteen de volledige oppervlakte van de werkput open te leggen en niet te werken met verschillende overlappende werkputten. Voor de aanvang werd er gekeken hoeveel er exact kon worden opengelegd om het grondverzet zo efficiënt mogelijk te laten verlopen en tevens een voldoende ruim beeld van de aangetroffen sporen te hebben. Tevens werd de werkput door middel van een GPS-toestel uitgezet. Tijdens het aanleggen van het vlak werd er verdiept tot op het hoogste relevante archeologische niveau.

Op het terrein werd snel duidelijk dat de advieszone zou moeten worden aangepast. De westelijke strook van de advieszone werd begrensd door een te behouden werfweg en de muur van de te renoveren woning. De strook was zo smal dat er bij het houden van een veiligheidsbuffer geen vlak meer kon worden aangelegd. De zone direct ten noorden van deze smalle strook bleek bovendien grotendeels verstoord. Enkel ter hoogte van de noordoostelijke hoek van de advieszone kon een goed bewaard archeologisch vlak worden aangetroffen. Bovendien werd beslist om de aangetroffen sporen in hun volledigheid op vlak te kunnen registreren, het opgravingsvlak uit te bereiden naar het noorden, tot een viertal meter buiten de advieszone (Figuur 7). Dit resulteerde in een opgravingsvlak van 150m².

⁵ DERWEDUWEN N., 2024.

⁶ VERHAEVERT K., 2024.

Figuur 7: Advieszone en opgravingsvlak (bron: geopunt.be)

Voor het graafwerk werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een vlakke graafbak van 1,80m breed. Het graafwerk is zo uitgevoerd dat de verharding gescheiden bleef van de onderliggende horizonten. De afgegraven grond werd gestockeerd op één flank langs de werkput. De kraan werd tijdens de aanleg opgevolgd door een team archeologen. Er werd op toegekeken dat het juiste archeologische niveau werd bereikt. Tevens werd het vlak manueel opgeschaafd om de leesbaarheid te optimaliseren. De sporen die zichtbaar werden, zijn voorzien van een individueel spoornummer. Vervolgens zijn ze beschreven (interpretatie, kleur, textuur, inclusies) en gefotografeerd. Op deze foto is, naast het spoor, telkens een noordpijl en schaallat aanwezig. Via het rechtstreeks fotograferen in de database worden de gemaakte foto's automatisch van het vergunningsnummer, het spoor-, zone- en vlaknummer en datum voorzien. Op dit fotobord staat de projectcode (**2024A322**), de afkorting van het project (IEBRO24= **I**eper **B**rugseweg **O**pgaving **2024**) en het spoornummer. Na het fotograferen werden de sporen ingemeten met een GPS-toestel, waardoor een digitaal grondplan ontstond dat in het veld via een tablet kon worden geconsulteerd.

Wanneer de volledige werkput was uitgegraven en alle sporen geregistreerd, werd overgegaan tot het couperen van de sporen. Dit houdt in dat de helft van een spoor manueel (indien kleinere sporen) of via de kraan (indien grotere sporen) wordt uitgegraven, waardoor een diepteprofiel wordt bekomen. Dit profiel werd vervolgens gefotografeerd, ingetekend op een tablet (schaal 1:20) en per laag van unieke laagnummers voorzien. Na het couperen van

de sporen werden alle achtergebleven delen uitgehaald zodoende al het vondstmateriaal te recupereren. De vondsten zijn ingezameld per context en per laag. Een vondstkaartje werd telkens ingevuld. Van sommige sporen zijn monsters genomen. Het gaat om zeefmonsters en enkele houtskoolstalen. Alle monsters werden tijdens het veldwerk van een inventarisnummer voorzien. Bij de vondsten gebeurde dit pas tijdens de verwerking (zie verder).

De opgraving werd uitgevoerd door een vast archeologisch team welke bestond uit de veldwerkleider Jelle Defrancq en de assistent-archeoloog Jana Bas.

1.5.3. Verwerking

Na het afronden van het veldwerk is de verwerking opgestart. Tijdens een eerste fase van de verwerking werd het grondplan opgemaakt, zijn de vondsten gewassen en werden de foto's in de database gecontroleerd. De belangrijkste vondstcategorie is het aardewerk en het dierlijk bot. Er werd gekozen om deze te wassen en vervolgens te laten drogen in het droogrek. Tijdens deze fase van het onderzoek werden ook de vondsten geïnventariseerd.

Het uitschrijven van de resultaten gebeurt in twee fasen. Als eerste wordt werk gemaakt van een archeologierapport. Hierin zijn de voorlopige resultaten gebundeld. Ook wordt een eerste voorzichtige interpretatie van de aangetroffen sporen opgemaakt. Op basis van deze voorlopige gegevens wordt bekeken welk natuurwetenschappelijk onderzoek zal worden uitgevoerd. Belangrijk bij de selectie hiervan is dat het uit te voeren natuurwetenschappelijk onderzoek helpt om de onderzoeksvragen te beantwoorden en dit binnen de vastgelegde marges uit het programma van maatregelen bij het proefsleuvenonderzoek⁷.

Een tweede fase van de rapportage vormt het voorliggende eindverslag. In dit rapport worden alle beschikbare gegevens gebundeld. Deze bevatten enkele inleidende hoofdstukken en omvatten tevens de beschrijving van de verschillende grondsporen en het vondstmateriaal. Ook de verkregen informatie van het natuurwetenschappelijk onderzoek zijn in het eindverslag verwerkt.

⁷ VERHAEVERT K., 2024.

2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. Beschrijving en motivering

Bij het assessment van de vindplaats wordt het onderzoekspotentieel van de aangetroffen vondsten, de genomen stalen, de sporen, de spoorcombinaties, de structuren en de site onderzocht. Daarna zullen, aan de hand van een waardering, de relevante en prioritaire potentiële geselecteerd worden. Deze waardering bepaalt of de potentiële kennis door de onderzoeken kan omgezet worden naar effectieve kennis. Op basis van deze selectie zal worden bepaald welke vondsten, stalen, sporen, spoorcombinaties en structuren zich lenen voor verder onderzoek en in dit eindverslag wat dit verder onderzoek omhelst.

Er zullen twee soorten potentieel onderscheiden worden: Niet-relevant of onvoldoende potentieel en relevant/prioritair potentieel.

3.1.1. Niet-relevant of onvoldoende potentieel

Een potentieel wordt als niet-relevant gezien wanneer het uitgevoerde onderzoek geen of beperkte informatie aanbiedt en niet kan voldoen aan de beantwoording van gestelde of bijkomende onderzoeksvragen. Hierbij kan het gaan om sporen, spoorcombinaties, structuren, vondsten, stalen...

Een potentieel wordt als onvoldoende gezien wanneer alle uit het vondstenensemble te verkrijgen informatie al werd bekomen bij het assessment. Er wordt dus vanuit gegaan dat er geen verdere informatie te ontleiden is die zal helpen bij het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Concreet betekent dit dat het vondstenensemble te klein is, te heterogeen, gekenmerkt wordt door een slechte bewaring of waarvan de contextuele informatie onduidelijk of onbetrouwbaar is. Per materiaalcategorie zal bepaald worden wanneer aan deze criteria wordt voldaan. Vaak betekent dit dat deze vondsten kunnen worden gebruikt voor een algemene datering of een brede bepaling van een tafonomische groep, maar dat hun potentieel beperkt blijft tot deze kennis.

3.1.2. Relevant en prioritair potentieel

Een potentieel wordt als relevant en prioritair gezien wanneer het uitgevoerde onderzoek informatie bijdraagt aan de gestelde of bijkomende onderzoeksvragen. Uit deze potentieel aanvoerbare informatie dient een selectie gemaakt te worden van de prioritaire informatie. Dit behelst de informatie die duidelijk en betrouwbaar is en hierbij de onderzoeksvragen kan beantwoorden en waarbij de baten de kosten overtreffen.

2.2. Beschrijving en registratie

2.2.1. *Assessment van sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren*

Tijdens het archeologische onderzoek zijn er **twintig sporen** aangeduid. Het ging om vijftien kuilen, drie uitbraaksporen en twee muren. Deze zijn integraal geregistreerd. De lagere densiteit liet namelijk toe een integrale veldregistratie uit te voeren. De beschrijving van de sporen volgt in het hoofdstuk 5.2.

De vastgestelde **vondstcategorieën** zijn aardewerk, dierlijk bot, bouw materiaal, natuursteen en metaal. Vondsten onderscheiden zich als 956 aardewerkfragmenten, ca. 160 fragmenten dierlijk bot, 35 fragmenten bouw materiaal, vijf fragmenten metaal en drie fragmenten natuursteen. De beschrijving van de sporen volgt in hoofdstuk 5.3.

Een lijst van sporen, inclusief beschrijving, is toegevoegd als bijlage achteraan dit rapport. Alle vondsten zijn opgelijst en eveneens als bijlage toegevoegd. Dit omvat ook een omschrijving van de ingezamelde monsters. Ook foto's van alle sporen zijn terug te vinden als bijlage bij dit rapport. In één van de volgende hoofdstukken worden de relevante sporen beschreven.

2.2.2. *Assessment vondsten*

Na het reinigen van de archeologische vondstensembles wordt getracht deze te identificeren en toe te kennen aan een historische periode. Hieronder volgt per materiaalcategorie een assessment waarbij de strategie besproken wordt.

2.2.2.1. **Aardewerk**

Alle aardewerken vondstensembles die over een duidelijke contextuele informatie beschikken, zullen een assessment ondergaan. Hierbij zullen de aanwezige types aardewerk worden gedocumenteerd, samen met het spoornummer en/of laagnummer waaruit deze afkomstig zijn en met het inventarisnummer dat hen werd toegekend. Daarnaast zal – indien van toepassing – de aard van het spoor waaruit deze werden verzameld, de eventuele (van het onderzochte vondstensemble) onafhankelijke datering, de bewaarskwaliteit, de fragmentatie, het totale aantal scherven per vondstensemble, de aanwezige vormonderdelen (rand, wand, bodem of oor), de aanwezige determineerbare vormen, de aanwezigheid van deklagen of decoratie, de aanwezigheid en beschrijving van residuele of intrusieve vormen en de mate van homogeniteit vermeld worden (zie bijlage 22).

Op deze manier zal getracht worden het onderzoekspotentieel te bepalen van de hier behandelde vondstensembles. Het aardewerkensemble wordt als niet relevant gezien ter beantwoording van de onderzoeksvragen wanneer:

- De ingezamelde scherven over het algemeen sterk verweerd en fragmentarisch zijn. Fragmenten kleiner dan 1cm² werden slechts algemeen gedetermineerd en als 'gruis'

meegeteld. Er wordt hieronder aandacht besteed aan de meest relevante en diagnostische vondsten. Ze worden per type context besproken.

- De aard van de inzameling van het aardewerk archeologisch minder relevant is. Het gaat bijvoorbeeld om aardewerk dat werd ingezameld onder de noemer aanleg vlak, zonder vermelding van spoornummer, wordt de contextuele waarde laag ingeschat, dat deze zelf niet werden opgenomen bij het assessment.

Tekstuele bespreking assessment aardewerk:

Het aardewerk is op het terrein met de hand ingezameld tijdens de aanleg van de vlakken en het couperen en uithalen van de sporen. Het vondstmateriaal is nat gewassen. Er werd afgewogen om de vondsten droog te wassen. Gelet op de kleiige fracties in de ondergrond van het onderzoeksgebied bleek dit echter niet te meest geschikte methode.

Het volledige aardewerkensemble werd bekeken en geteld om een overzicht te krijgen van diens potentieel. Verschillende kuilen bevatten een relatief grote hoeveelheid aardewerk te bevatten waarvan een deel bestaat uit randen. Een vergelijkende studie met ensembles uit de regio kunnen de datering van deze randen en derhalve de kuilen waarin ze werden aangetroffen scherper gesteld worden. Concreet gaat het om het aardewerk van de kuilen waar minstens één individu ($MAI \geq 1$) werd aangetroffen (S2, S4, S10, S11, S13, S17) (Tabel 6).

Afvallaag S34 van kuil S4 zal hierbij bijzondere aandacht krijgen. In deze laag werden verschillende volledige vormen aangetroffen wat wijst op minimale vermenging. Het ensemble wordt verwacht een goed beeld te geven van het gebruiksaardewerk in de periode van depositie van de laag. In dezelfde laag werd bovendien dierlijk botmateriaal aangetroffen die een absolute datering mogelijk maakt.

Voor de inventarisatie van het aardewerk wordt gebruik gemaakt van de databank van Monument Vandekerckhove (Monarcheo).

In bijlage 22 (inventarislijst) worden de gegevens vermeld die werden bekomen door het assessment van het aardewerk. De tabel is opgedeeld naar de verschillende types aardewerk die werden aangetroffen per spoor/laag/context. Op basis van voornoemde assessment werd een datering per context meegegeven.

2.2.2.2. Bouwmateriaal

Het bouwmateriaal is op het terrein met de hand ingezameld tijdens de aanleg van de vlakken en het couperen en uithalen van de sporen. Het materiaal is vervolgens gewassen en gedroogd. Voor de inventarisatie van het bouwmateriaal wordt gebruik gemaakt van de databank van Monument Vandekerckhove (Monarcheo).

Alle vondstenensembles van keramisch of ander bouw materiaal die over een duidelijke contextuele informatie beschikken, zullen een assessment ondergaan. Hierbij zullen de aanwezige types keramische en andere bouwmaterialen worden gedocumenteerd, samen met het spoornummer en laagnummer waaruit deze afkomstig zijn en met het inventarisnummer dat hen werd toegekend. Daarnaast zal – indien van toepassing – de aard van het spoor waaruit deze werden verzameld, de eventuele (van het onderzochte vondstensemble) onafhankelijk datering, de bewaringskwaliteit, de fragmentatie, het totale aantal keramische en andere bouwmaterialen per vondstensemble en de aanwezige determineerbare vormen vermeld worden (zie bijlage 22).

Op deze manier zal getracht worden het onderzoekspotentieel te bepalen van de hier behandelde vondstenensembles. Het vondstensemble van keramisch of ander bouw materiaal wordt als te beperkt gezien om relevant en prioritair potentieel te bevatten voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen wanneer:

- Op basis van het assessment van het aardewerk bepaald is dat de context chronologisch te heterogeen is.
- Wanneer deze geen herkenbare objecten bevat of wanneer het merendeel van de objecten van slechte kwaliteit zijn.
- Wanneer de aard van het spoor ervoor zorgt dat een analyse op de keramische en andere bouwmaterialen geen relevante informatie oplevert.
- Wanneer het bouw materiaal jonger is dan eerste helft 20ste eeuw.
- Door de aard van de inzameling van de keramische en andere bouwmaterialen. Van keramische en andere bouwmaterialen die werden ingezameld onder de noemer aanleg vlak, zonder vermelding van spoornummer, wordt de contextuele waarde zo laag ingeschat, dat deze zelf niet werden opgenomen bij het assessment.

2.2.2.3. Dierlijk bot

Het dierlijk bot bestaat uit het handverzamelde dierlijke bot (op het aangelegde vlak en tijdens het couperen en uithalen van de sporen). Een deel van deze vondsten is in bulk verzameld en later uitgezeefd. Voor de inventarisatie van het dierlijk bot wordt gebruik gemaakt van de databank van Monument Vandekerckhove (Monarcheo).

Alle dierlijk botensembles die over een duidelijke contextuele informatie beschikken, zullen een basisassessment ondergaan. Het assessment van dit botassemblage omvat de omschrijving aan de hand van de Atlas of Animal Bones.⁸

Eventuele toevoeging aan deze methode is de registratie van slacht-, knaag-, snij- of brandsporen, het spoornummer en/of laagnummer waaruit deze afkomstig zijn en de aard van dit spoor en het inventarisnummer dat hen werd toegekend.

⁸ Schmid 1972.

Op deze manier zal getracht worden het onderzoekspotentieel te bepalen van de hier behandelde vondstensembles. Een dierlijk bot vondstensemble wordt als te klein gezien om relevant en prioritair potentieel te bevatten voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen wanneer:

- Deze minder dan tien botten in totaal bevat. Uitzondering hierop worden gevormd door ABG's (zoals krengbegravingen), mandibula's, ensembles die uit een representatief aantal aan eenzelfde bottype bestaan en een klein ensemble omhelst die binnen een tijdvak valt waarvoor deze site geen of zeer weinig andere contexten met dierlijk bot hebben opgeleverd.
- Wanneer op basis van het assessment van het aardewerk bepaald is dat de context chronologisch te heterogeen is.
- Door de aard van de inzameling van het dierlijk bot. Van dierlijk bot dat werd ingezameld onder de noemer aanleg vlak, zonder vermelding van spoornummer, wordt de contextuele waarde zo laag ingeschat, dat deze niet werden opgenomen bij het assessment.

2.2.2.4. Natuursteen

De natuursteenvondsten werden verzameld tijdens de aanleg van de vlakken en het couperen en uithalen van de sporen. Deze werden uitgelegd en bestudeerd naar steensoort en typering. Het doel was voornamelijk na te gaan of de natuursteen een bijdrage kan leveren over de aard van het spoor waaruit het afkomstig is en over de aard van de vindplaats. Voor de inventarisatie van het dit vondsttype wordt gebruik gemaakt van de databank van Monument Vandekerckhove (Monarcheo).

2.2.2.5. Metaal

Het metaal is op het terrein, al dan niet met behulp van een metaaldetector, met de hand ingezameld tijdens de aanleg van de vlakken en het couperen en uithalen van de sporen. Het materiaal is vervolgens gedroogd en afgeborsteld. Voor de inventarisatie van het metaal wordt gebruik gemaakt van de databank van Monument Vandekerckhove (Monarcheo).

Alle metalen vondstenensembles die over een relevante contextuele informatie beschikken, zullen een assessment ondergaan. Hierbij zullen de aanwezige types metalen objecten worden gedocumenteerd, samen met het spoornummer en laagnummer waaruit deze afkomstig zijn en met het inventarisnummer dat hen werd toegekend. Daarnaast zal – indien van toepassing – de aard van het spoor waaruit deze werden verzameld, de eventuele (van het onderzochte vondstensemble) onafhankelijke datering, de bewaringskwaliteit, de fragmentatie, het totale aantal metalen objecten per vondstensemble, de aanwezige determineerbare vormen vermeld worden (zie bijlage 22).

Op deze manier zal getracht worden het onderzoekspotentieel te bepalen van de hier behandelde vondstensembles. Het metalen vondstensemble wordt als te klein gezien om relevant en prioritair potentieel te bevatten voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen wanneer:

- Op basis van het assessment van het aardewerk bepaald is dat de context chronologisch te heterogeen is.
- Wanneer deze geen herkenbare objecten bevat of wanneer het merendeel van de objecten van slechte kwaliteit zijn.
- Wanneer de aard van het spoor ervoor zorgt dat een analyse op de metalen objecten geen relevante informatie oplevert.
- Wanneer de metalen objecten jonger dan eerste helft 20ste eeuw zijn.
- Door de aard van de inzameling van de metalen objecten. Van metalen objecten die werd ingezameld onder de noemer aanleg vlak, zonder vermelding van spoornummer, wordt de contextuele waarde zo laag ingeschat, dat deze zelf niet werden opgenomen bij het assessment.

2.2.2.6. Overzicht vondsten met relevant en prioritair potentieel

Hieronder worden alle relevante en prioritair potentiële vondsten, stalen, sporen en structuren in tabelvorm opgelijst na voornoemd assessment en met het oog op een gedegen wetenschappelijk onderzoek. De niet relevante vondsten, stalen, sporen en structuren of deze met onvoldoende potentieel worden weerhouden van verdere analyse in dit eindverslag. Voor meer informatie met betrekking tot de opgesomde inventarisnummers, zie bijlage 22.

Tabel 1: Vondsten en hun potentieel.

ASSESSMENT VONDSTEN	Relevant en prioritair potentieel (INR)	Strategie
Aardewerk	Alle INR AW	Aardewerkstudie
Bouwmateriaal	Alle INR BM	Materiaalstudie
Dierlijk bot	Alle INR DB	Soortbepaling
Metaal	Alle INR metaal	Inventarisatie, determinatie indien mogelijk
Natuursteen	Alle INR natuursteen	Inventarisatie, determinatie indien mogelijk

2.2.3. Assessment stalen

Het wetenschappelijk potentieel binnen het projectgebied bestaat vooral uit de aanvulling die deze resultaten vormen bij de gegevens die voorhanden zijn uit andere opgravingen in de omgeving en binnen vergelijkbare contexten.

Tijdens het archeologisch onderzoek werden verschillende monsters ingezameld (Tabel 2). Het gaat om zeefstalen en één houtskoolstaal van verschillende kuilen. De stalen werden genomen met oog op toekomstig macroresten onderzoek en ¹⁴C-datering respectievelijk. De zeefstalen werden uitgezeefd op 0,5mm en worden droog bewaard. Gezien de vulling van de kuilen uit versmeten grond bestaat heeft de uitwerking van deze stalen slechts een beperkte meerwaarde. Wel werden deze getrieerd worden op zoek naar kleine vondsten die ons iets meer kunnen vertellen over de vulling van de kuilen.

In Tabel 2 werd ook het dierlijk bot opgenomen omwille van het potentieel voor ¹⁴C-datering. Uit de lijst worden twee fragmenten dierlijk bot geselecteerd:

-INV19 bestaat uit dierlijk bot dat werd aangetroffen in de bovenste vulling van kuil S2 en dat bijgevolg daterend is voor de finale opgave van de kuil.

-INV 50 bestaat uit dierlijk bot dat werd aangetroffen in de vondstrijke afvallaag S34 uit kuil S4.

Tabel 2: Overzicht genomen stalen met aanduiding van geselecteerde stalen voor verder onderzoek.

INV	Laag	Spoor	Monster soort	onderzoek
1	20	18	zeefstaal 0,5mm	macroresten
2	20	18	houtskoolstaal	macroresten
3	25	16	zeefstaal 0,5mm	macroresten
4	27	17	zeefstaal 0,5mm	macroresten
5	21	13	zeefstaal 0,5mm	macroresten
6	11		zeefstaal 0,5mm	macroresten
7	10		zeefstaal 0,5mm	macroresten
8	40	12	houtskoolstaal	¹⁴ C-datering
9	46	2	zeefstaal 0,5mm	macroresten
10	49	2	zeefstaal 0,5mm	macroresten
14	13		Dierlijk bot	¹⁴ C-datering
15	10		Dierlijk bot	¹⁴ C-datering
19	2		Dierlijk bot	¹⁴C-datering
21	13		Dierlijk bot	¹⁴ C-datering
22	31	17	Dierlijk bot	¹⁴ C-datering
40	34	4	Dierlijk bot	¹⁴ C-datering
42	4		Dierlijk bot	¹⁴ C-datering

45	34	4	Dierlijk bot	¹⁴ C-datering
50	34	4	Dierlijk bot	¹⁴C-datering
51			Dierlijk bot	¹⁴ C-datering
52	2		Dierlijk bot	¹⁴ C-datering
53	34	4	Dierlijk bot	¹⁴ C-datering

2.2.4. Assessment conservatie

Tot het aangetroffen vondstmateriaal behoren geen objecten die in aanmerking komen voor conservatie.

2.2.5. Assessment van de archeologische site

Het wetenschappelijk potentieel binnen het projectgebied bestaat vooral uit de aanvulling die deze resultaten vormen bij de gegevens die voorhanden zijn uit de opgravingen uit andere opgravingen in de omgeving. Zo wordt een uitgebreider beeld gevormd van een regionale archeologische gegevens. Met het uitbreiden van de data neemt de kennis toe en kan de kennis van de bewoningsgeschiedenis verder worden uitgebreid en kan er bijgevolg dieper worden ingegaan op zaken zoals bewoningsgeschiedenis van de regio, typochronologieën van structuren en vondstmateriaal, netwerken waartoe men behoorde, ...

Concreet voor Ieper Brugseweg vormt deze vindplaats een interessante aanvulling voor de Sint-Jansparochie. De laatmiddeleeuwse extractiekuilen werden mogelijk aangelegd in context van de constructie of reparatie van vakwerkbouwhuizen. De beperkte omvang van de kuilen doet vermoeden dat de gewonnen leem op lokale schaal werd toegepast, mogelijk op het erf zelf. In die zin kunnen extractiekuilen als achtererfstructuren worden beschouwd en geven ze inzicht in de ontwikkeling van de Sint-Jansparochie.

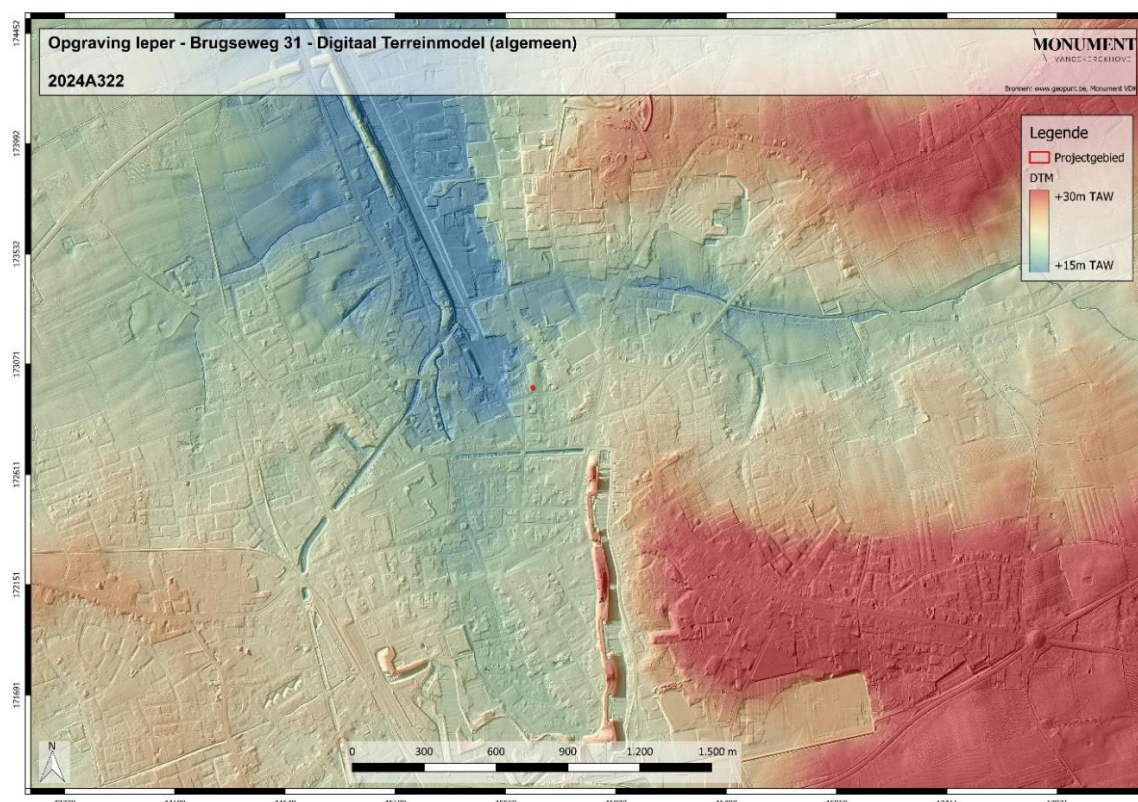
3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

3.1. Topografische en landschappelijke situering

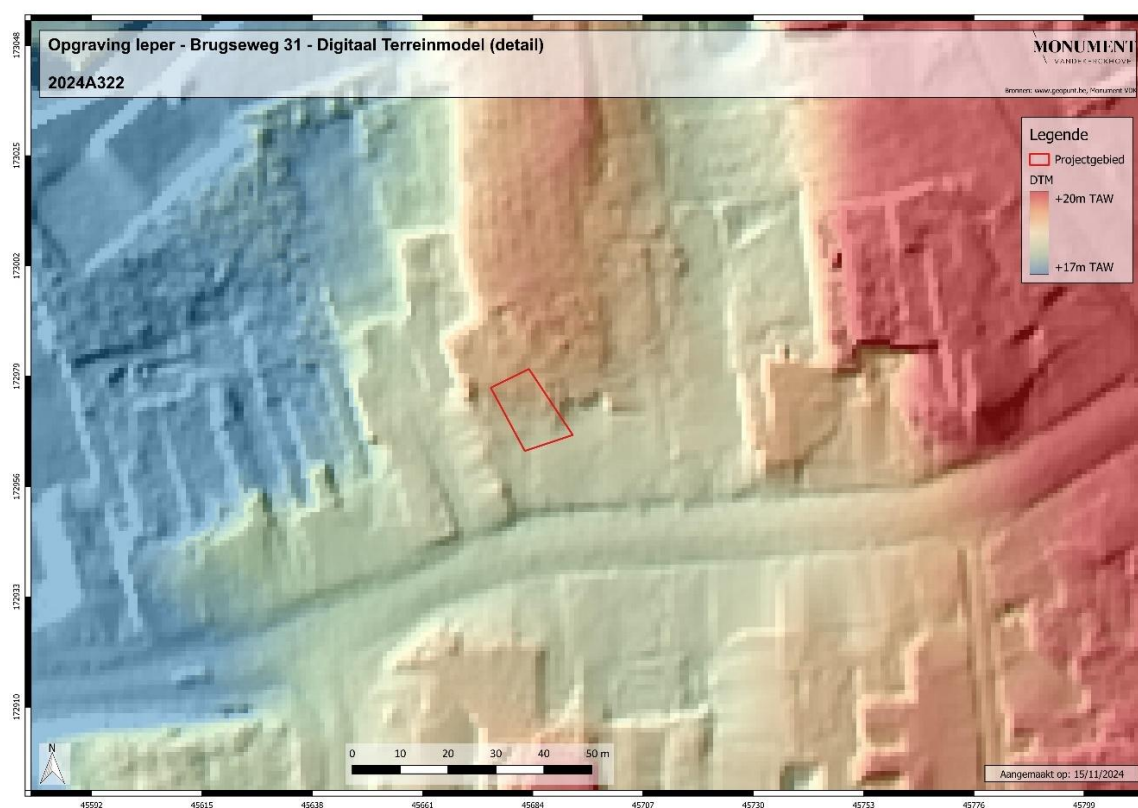
Ieper is gelegen in het zuidwesten van de provincie West-Vlaanderen en maakt deel uit van het arrondissement Ieper. De stad Ieper is gelegen tussen de steden Roeselare (in het noordoosten), Kortrijk (in het zuidoosten) en de Franse grens (in het westen). De gemeente zelf bestaat uit 11 deelgemeenten. Het projectgebied situeert zich ten noordoosten van de stadskern van Ieper en behoort net tot de archeologische zone. Het terrein wordt in het zuiden begrensd door de Brugseweg en in andere windrichtingen door woningen met tuinen. Kadastraal is het perceel terug te vinden onder afdeling 2, sectie A, perceel 95K.

Ieper behoort tot zandlemig Vlaanderen en is gelegen ten noorden van de West-Vlaamse heuvels. Deze heuvelrij van de Vidaigneberg, Rodeberg, Scherpenberg en Monteberg-Kemmelberg vormt de natuurlijke waterscheidingslijn tussen het IJzerbekken in het noorden en het Leiebekken in het zuiden. Het landschap ten noorden van deze heuvelrij wordt gekenmerkt door steile hellingen met zuidwest-noordoost georiënteerde beekvalleien en een overgangszone naar het laagland van Poperinge en Ieper (Figuur 8). De stad kwam tot stand op het kruispunt van de Ieperlee en de landweg Brugge-Rijsel. De DTM-kaart toont duidelijk hoe de Ieperlee zich in de midden West-Vlaamse Heuvelrug heeft ingesleten. De stad heeft zich ontwikkeld op de uitlopers van deze heuvelruggen maar ook in de valleigebieden.

Het projectgebied zelf ligt op de eerder lagergelegen delen van Ieper en is ook lager gelegen dan het centrum van de historische stadskern van Ieper. Over het algemeen helt de omgeving van het projectgebied van het westen (bij het kanaal) naar het oosten toe. De hoogtes in het projectgebied schommelen van max. ca. +19m TAW tot min. ca. +18,20m TAW (Figuur 9).

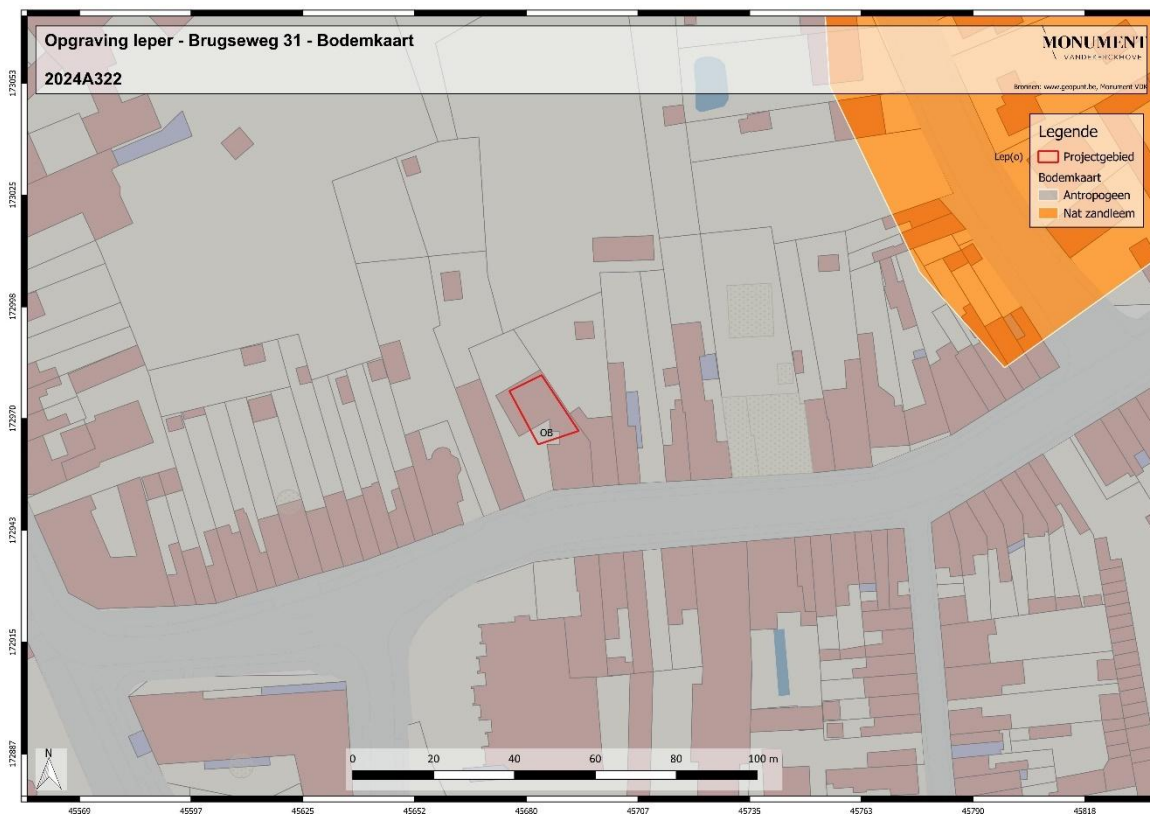
Figuur 8: Projectgebied op het DTM.

Figuur 9: Projectgebied op het DTM – detail.

3.2. Bodemkundige situering⁹

Het projectgebied staat op de bodemkaart gekarteerd als **OB**. Dit zijn antropogene gronden waarbij het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens zodanig gewijzigd of vernietigd werden dat er kunstmatige gronden ontstaan. In de nabije omgeving komen vochtige tot matig natte zandleembodems voor (zie Figuur 10).

Figuur 10: Projectgebied op de bodemkaart.

⁹ Overgenomen uit archeologienota DERWEDUWEN N., 2023.

4. HISTORISCH EN ARCHEOLOGISCH KADER

4.1. Ontwikkeling van de stad Ieper¹⁰

De oudste vermelding van Ieper dateert uit 1066 en is een waternaam die 'met iepen begroeid' zou kunnen betekend hebben. Mogelijk gaat de oorsprong van de nederzetting al vroeger in de tijd terug. Er zijn historische gegevens die op de aanwezigheid van een Karolingisch domein kunnen wijzen. Vanaf de 12de eeuw groeit de nederzetting explosief uit tot een grootstad naar middeleeuwse normen. De ligging van Ieper op het kruispunt van de verbindingsweg Brugge-Rijsel en de Ieperlee is cruciaal voor de ontwikkeling van de stad. Via de Ieperlee werd verbinding gemaakt met de Vlaamse kustvlakte en met Brugge via de IJzer en de Ieperleed. Via de weg Brugge-Rijsel stond Ieper in verbinding met het Leiebekken en Noord-Frankrijk. Door de gunstige ligging van de stad en de goede plaatselijke waterkwaliteit werd Ieper een belangrijke producent en verhandelaar van textielproducten.

De oudste bewoningskern situeerde zich naar alle waarschijnlijkheid rond de Sint-Pieterskerk. Deze handelsnederzetting was in 1127 al omgeven door een hoefijzervormige omwalling die op de Ieperlee aansloot. Ten noorden van deze bewoningskern ontwikkelde zich een andere kern, geconcentreerd rond de Sint-Maartenskerk. Oorspronkelijk was deze kern een versterking van de graaf van Vlaanderen, maar deze werd aan het begin van de 12de eeuw opgegeven en maakte plaats voor een burgerlijke nederzetting. Er werd een nieuwe grafelijke versterking opgericht in 1128 tegenover de Sint-Pieterskerk, de Zaalhofmotte. De oudste stadsontwikkelingen bevinden zich allemaal ten oosten van de Ieperlee, pas vanaf de 13de eeuw breidde de stad ook uit ten westen van de Ieperlee.

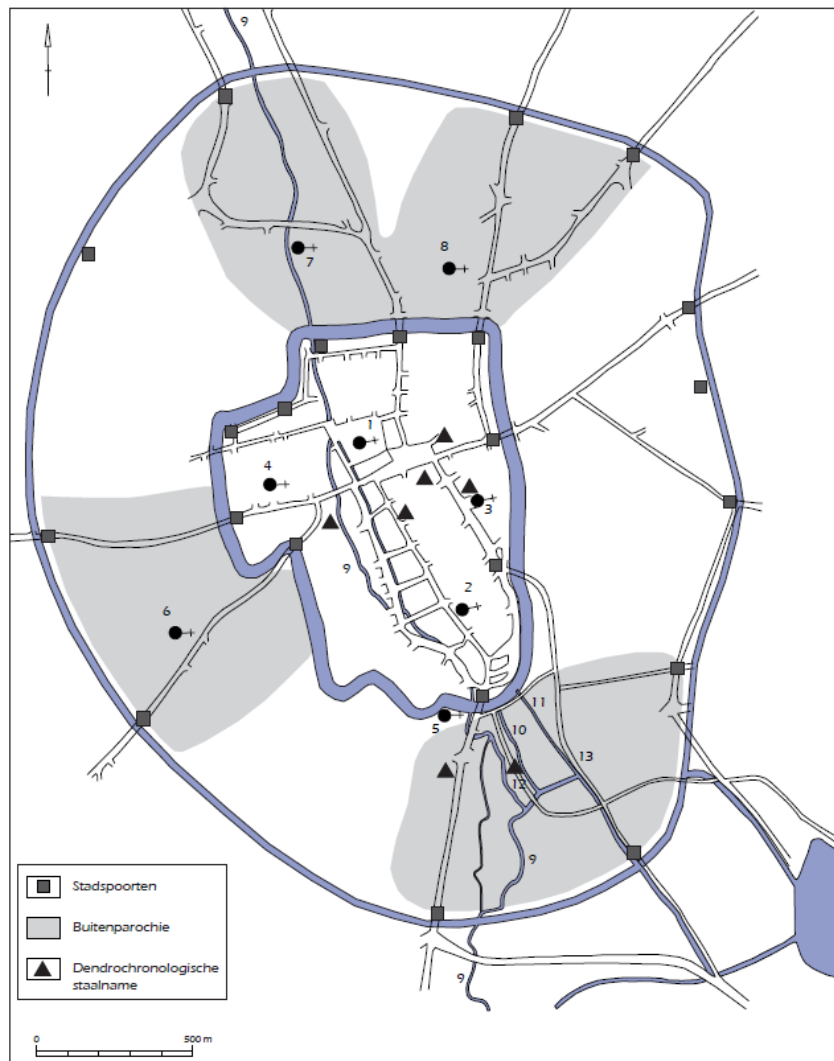
Door de politiek van het graafschap Vlaanderen die sterk op Engeland was gericht voor de import van wol, kwam het tot een conflict tussen Vlaanderen en het koninkrijk Frankrijk. In 1213 werd een eerste veldtocht ondernomen door de Franse koning Filips August en zo werd de kwetsbaarheid van de Vlaamse steden blootgelegd. Er werd dan ook bevel gegeven tot de aanleg of de herwerking van de stadsverdediging voor enkele steden door Ferdinand van Portugal, echtgenoot van gravin Johanna van Constantinopel. In 1214 werden de versterkingswerken in Ieper in allerijl afgewerkt op aandringen van Ferdinand. De aanleg van de vesten zorgde voor het ontstaan van buitenwijken: O.L.V.-ten-Brielen, Sint-Jan, Sint-Michiël en Sint-Kruis vielen immers buiten de versterking.

¹⁰ DERWEDUWEN N., 2024.

Figuur 11: Ieper tijdens het tweede kwart tot het einde van de 12de eeuw (links) en na de aanleg van de stadsvesten (1214-1248) (rechts). Het projectgebied situeert zich ten noorden van de kaartuitsnede (bron: Termote, 1990).

In de eerste helft van de 13de eeuw breidde de stad verder uit naar het noorden. Ieper had zich ontpopt tot dé textielhoofdstad van Vlaanderen waardoor de economische groei zich bleef manifesteren in stadsuitbreiding. Dit werd weerspiegeld in een demografische en territoriale expansie. Echter vanaf het midden van de 13de eeuw bleek de binnenstad volgebouwd en werd er buiten de omwalling bijgebouwd. Hierop ontstonden de buitenwijken met nieuwe parochiekerken (Figuur 12). Op het einde van de 13de eeuw kende het conflict tussen Vlaanderen en Frankrijk een nieuwe opflakking. Er werd een tweede stadsomwalling aangelegd, de 'Uterste veste'. De aanleg hiervan startte in 1302 maar werd pas voltooid in 1328. Met de aanleg van deze tweede omwalling werden ook de buitenparochies beschermd. De totale lengte van de omwalling bedroeg 7,6 kilometer en omvatte een oppervlakte van ca. 500 hectare. De omwalling was opgebouwd uit een natte gracht, een achterliggende aarden omwalling en stenen poorten. Na de mislukte belegering van het Engelse leger in augustus 1383 werd de Ieperse vesting volledig hertekend. De stadsverdediging werd teruggebracht op de verdedigingslinie van de 13de eeuw. De 'Uterste veste' bleef nog zichtbaar in het terrein en werd ook gedeeltelijk hergebruikt in de gebastioneerde verdedigingsgordel van 1676-1683.

Figuur 12: Stadsontwikkeling van Ieper met aanduiding van buitenparochies binnen de Uiterste Veste (buitenste grachtgordel) en buiten de binnenste grachtengordel. De Sint-Jansparochie is aangeduid als nummer 8 (bron: Haneca et al. p. 124, fig. 21).

In de 14de eeuw kende de lakensector een recessie door de crisis in de Vlaams-Engelse betrekkingen. De crisis brengt dezelfde fenomenen met zich mee als in andere Vlaamse steden in dezelfde periode: sociaal-politieke onrust, ambachtelijk corporatisme en de concurrentiestrijd tussen de lakennijverheid in de stad en de nieuwe plattelandsnijverheid. Het verval zet zich voort in de 15de en de 16de eeuw met een drastische daling van de lakenproductie. Tijdens de 14de eeuw waren er ca. 28000 inwoners in Ieper, in het begin van de 15de eeuw waren het er al minder dan 11000.

Tijdens de godsdienstoorlogen werd Ieper tijdelijk een protestantse republiek na de inname door de Geuzen in 1578. In 1583 begon Alexander Farnese met de belegering van de stad en één jaar later viel Ieper weer in Spaanse handen. Onder Spaans bewind werden verschillende aanbouwen en herstellingswerken voorzien. Zo werden in 1552 schansen aangelegd voor de

Boezingepoort en nabij de leperlee. In 1578 bouwden zij een groot aantal ravelijnen buiten de stadsmuren en het fort 't Hoge Zieken' op het grondgebied van Sint-Jan. Het kanaal naar Nieuwpoort werd omstreeks 1633 uitgegraven. In 1640 volgde de bouw van de sluis Boezinge en wierp men een aarden omwalling op rond Neerstad. Een kleine demi-lune werd voorzien tussen de Diksmuide- en Torhoutpoort. De Neerstad kon bereikt worden via de Elverdingseweg, de Torhoutseweg, de Dikmuidepoort (vanuit de stad) en via het water doorheen de Waterpoort. Het belang van de stad als kerkelijk bestuurscentrum nam ook toe in de 16de eeuw, in 1559 werd het bisdom leper opgericht met de Sint-Maartenskerk als kathedraal.

In 1678 werd leper belegerd en veroverd door de troepen van Lodewijk XIV. De Franse ingenieur Vauban ontwierp een nieuwe versterking volgens een modern, gebastonneerd systeem. Om de stad leper te versterken werkte Vauban vanaf 1678 drie projecten uit, waarvan enkel de eerste twee werden uitgevoerd. Het eerste project omhelsde het behoud van de bestaande hoofdzakelijk Bourgondische omwalling zoals die door de Spanjaarden werd achtergelaten. Langs de buitenkant voorzag hij drie hoornwerken (Torhout, Antwerpen en Elverdinge), twee *contregards* en een ruim aantal *lunettes*. De Neerstad richtte hij opnieuw in door het aanbrengen van gebastioneerde fronten. Rondom het geheel werd en bedekte weg met traversen en *glacis* aangelegd. Het tweede project voorzag een vierde hoornwerk en de bastionering van een deel van de hoofdomwalling waaronder het deel ter hoogte van de Neerstad. Hier is ook te zien hoe de Neerstad van een tweede muur in de vorm van een hoornwerk met stadspoort werd voorzien.

Tijdens de Oostenrijkse periode werd deze vesting alweer grotendeels afgebroken (1782-1783) wegens de hoge onderhoudskosten. Op het einde van de 18de eeuw kwamen de Oostenrijkse bestuurders tot de conclusie dat leper toch heel kwetsbaar was geworden en er werd opnieuw gewerkt aan de vesting.

Tijdens de 17de eeuw werden grote bouwwerken opgetrokken in de typische Vlaamse renaissancestijl. De stad probeerde te bekomen dat alle houten huizen in de stad vervangen werden door stenen exemplaren om het brandgevaar te verminderen. Hiervoor konden de inwoners een premie bekomen, de zogenaamde 'tweede steen'. In de tweede helft van de 18de eeuw kende de stad onder de regering van Maria-Theresia een relatieve bloei. Dit werd weerspiegeld in de bouwactiviteiten van de burgerij die grote heren- en burgerhuizen liet bouwen onder invloed van de Franse stijl. De Franse Revolutie bracht met zich mee dat alle kloosters uit het stadsbeeld verdwenen.

Bij de stichting van België werd een nieuw verdedigingsconcept uitgewerkt dat zich concentreerde rond Antwerpen waardoor leper zijn strategische functie verloor. Gevolg daarvan was dat men midden 19de eeuw begon met de ontmanteling van de verdedigingswerken rond de stad.

Gedurende de Eerste Wereldoorlog kent Ieper -hoewel de stad buiten de frontlijn lag- nagenoeg een totale verwoesting. Ter hoogte van Ieper vormde de noord-zuid frontlijn een deels om de stad lopende oostelijke bocht, de zogenaamde 'Ypres Salient'. Dit gebied vormde samen met de IJzer het kernstuk van de stellingoorlog. Ieper werd als belangrijk knooppunt van het door de geallieerden ingenomen hinterland het doelwit van groots opgezette Duitse aanvallen.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd Ieper nagenoeg volledig vernield als doelwit van groots opgezette Duitse aanvallen in de eerste, tweede en derde slag bij Ieper (1914, 1915 en 1917) en tenslotte de slag bij Kemmel (1918). De stad werd echter nooit door de Duitse troepen ingenomen. Er werden pogingen ondernomen door privépersonen, onder meer door kanunnik Delaere, om cultureel erfgoed te redden van het oorlogsgeweld. Het grootste deel werd echter vernietigd, zo ook het Ieperse stadsarchief wat rampzalige gevolgen heeft voor de geschiedschrijving van de stad.

4.2. Ontwikkeling van de Sint-Janswijk

Over het projectgebied zelf is op historisch vlak niet veel geweten. Wel wordt Ieper op verschillende historische kaarten afgebeeld.

Op het plan van Guillaume Du Thielt (ca. 1610) wordt het beleg van Ieper (1383) afgebeeld (Figuur 13). Hoewel deze kaart veel recenter is dan de situatie die het afbeeldt, lijkt deze vrij accuraat. De graveur beschikte waarschijnlijk over oudere, verloren gegane, bronnen.¹¹ Op de gravure situeert het projectgebied zich ten noorden van de eerste stadsversterking (1214-1248) die bestond uit een dubbele gracht met achterliggende aarden wal. Het projectgebied behoort bijgevolg tot de buitenparochie van Sint-Jan. De eerste Sint-Janskerk wordt gesitueerd ten oosten van de huidige Diksmuideweg, op de hoek van de Arthur Stoffelstraat en de Brugseweg, amper 50m ten westen van het projectgebied. Deze ligging wordt bij benadering ook aangeduid op de kaart van Thévelin en Detreez (1564; Figuur 14).

Op bevel van hertog Filips de Stoute werd de stad na de Engels belegering van 1383 voorzien van haar Bourgondische omwalling, waarbij de buitenste versterkingen (*Uuterste vesten*) werden opgegeven. Het studiegebied viel vanaf dan opnieuw buiten de stadsomwallingen en raakte ontvolkt.

Deze situatie zou opnieuw veranderen in de Spaanse tijd. Tussen 1636 en 1640 voert Filips IV opnieuw vestingwerken in het noordelijke stadsgedeelte. De parochiekerk van Sint-Jan moet hierbij plaatsmaken voor de stadswal- met vestinggracht. Het studiegebied ligt vanaf dan opnieuw onder of binnen de stadsversterkingen in een stadsdeel dat vanaf dan de Neerstad wordt genoemd.

¹¹ www.ypermuseum.be/het-beleg-van-ieper.

In 1678 werd Ieper belegerd en veroverd door de troepen van Lodewijk XIV waarna deze de versterkingen opnieuw aanpassen. Vauban voorzag in de verdere versterking van de Neerstad door het aanbrengen van gebastioneerde fronten met bedekte weg met traversen en *glacis* en een nieuw hoornwerk (Figuur 15 en Figuur 16).

Op de kaart van Ferraris (1771-1778; zie Figuur 17) situeert het projectgebied zich ter hoogte van de noordelijke stadsversterkingen van Ieper. Er moet rekening gehouden worden met een foutenmarge bij het georefereren van deze oude kaarten, waardoor de site vermoedelijk iets meer naar het westen gelegen is, net niet op de stadsvesten.

Kort na het uitbrengen van de Ferrariskaart werden grote delen van de vesting afgebroken op bevel van Jozef II (1782) (Figuur 18). Vervolgens werd de stad vanaf 1792 opnieuw omgeven door een groot aantal *demi-lunes*, *contregardes* en een hoornwerk waar zich vroeger het hoornwerk van Elverdinge bevond. Tussen 1795 en 1815 werd dan weer een deel van de voorwerken ontmanteld (Figuur 19 en Figuur 20). Onder de Britse-Hollandse coalitie werden opnieuw een groot aantal voorwerken opgericht (Figuur 21). In 1856 werd overgegaan tot de afbraak van alle buitenvestingen met enkel de hoofdwal die behouden bleef samen met twee *contregardes* en één *demi-lune* ten zuidwesten. De vrijgekomen gronden werden in datzelfde jaar openbaar verkocht (Figuur 23).

Op de Atlas der Buurtwegen (1841; Figuur 22) situeert het projectgebied zich ter hoogte van het kruispunt van de *Route de Dixmude à Ypres*. Het langgerekte perceel kent volgens deze kaart bebouwing in het zuiden, aan de straatzijde. Op de kaart van Popp (1842-1879; zie figuur 24) is het perceel dan weer onbebouwd. De kaart Vandermaelen (1846-1854, Figuur 25) kent waarschijnlijk een afwijkende projectie waarbij het projectgebied deels samenvalt met de weg.

Hoewel niet binnen de frontzone van de Eerste Wereldoorlog gelegen (Figuur 26), zien we in 1917 enkele loopgraven deels binnen het projectgebied (Figuur 27). Na Operatie Georgette in 1918 (2e fase Lenteoffensieven) nadert het front tot op 2km van Ieper. Als gevolg hiervan worden de defensieve structuren opgetrokken. Op de kaart van 1918 zien we dan ook tal van loopgraafsegmenten. Binnen het projectgebied is ook bebouwing waar te nemen in het zuidelijk deel (Figuur 28).

Luchtfoto's uit 1971 en 1990 tonen dat het projectgebied grotendeels bebouwd is. Het lijkt er zelfs op dat de configuratie van de gebouwen deze van de huidige situatie sterk benaderd met aan de straatzijde een woonhuis en centraal op het perceel een bijgebouw (Figuur 29, Figuur 30, Figuur 31).

Figuur 13: Projectgebied bij benadering aangeduid op het plan Guillaume Du Thielt, 1383 (bron: stadsarchief Ieper).

Figuur 14: Projectgebied bij benadering aangeduid op wandkaart Thévelin en Destreez (1564; bron: www.ypermuseum.be).

Figuur 15: Projectgebied aangeduid op de kaart van Baillieu (1744; bron: geopunt.be).

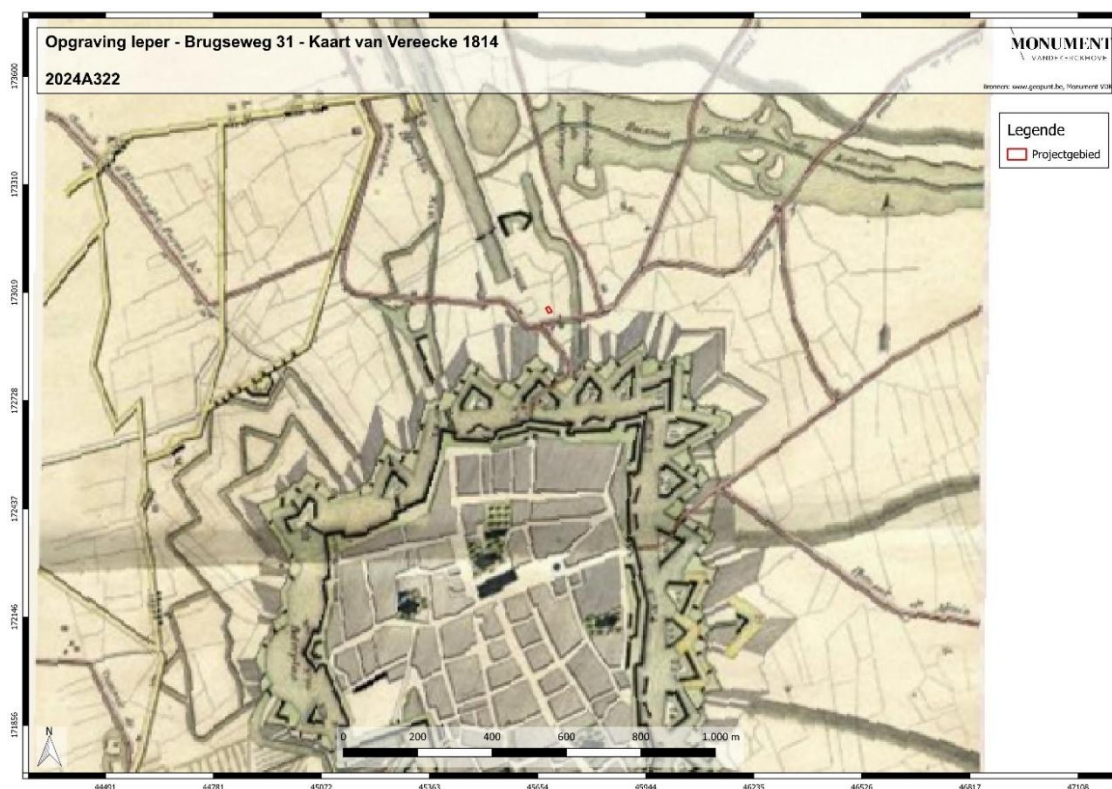
Figuur 16: Projectgebied aangeduid op de kaart van Baillieu (1744; detail; bron: geopunt.be).

Figuur 17: Projectgebied aangeduid op de kaart van Ferraris (1771 - 1778; bron: geopunt.be).

Figuur 18: Projectgebied aangeduid op de kaart Ieper Vereecke 1783 (bron: cartesius).

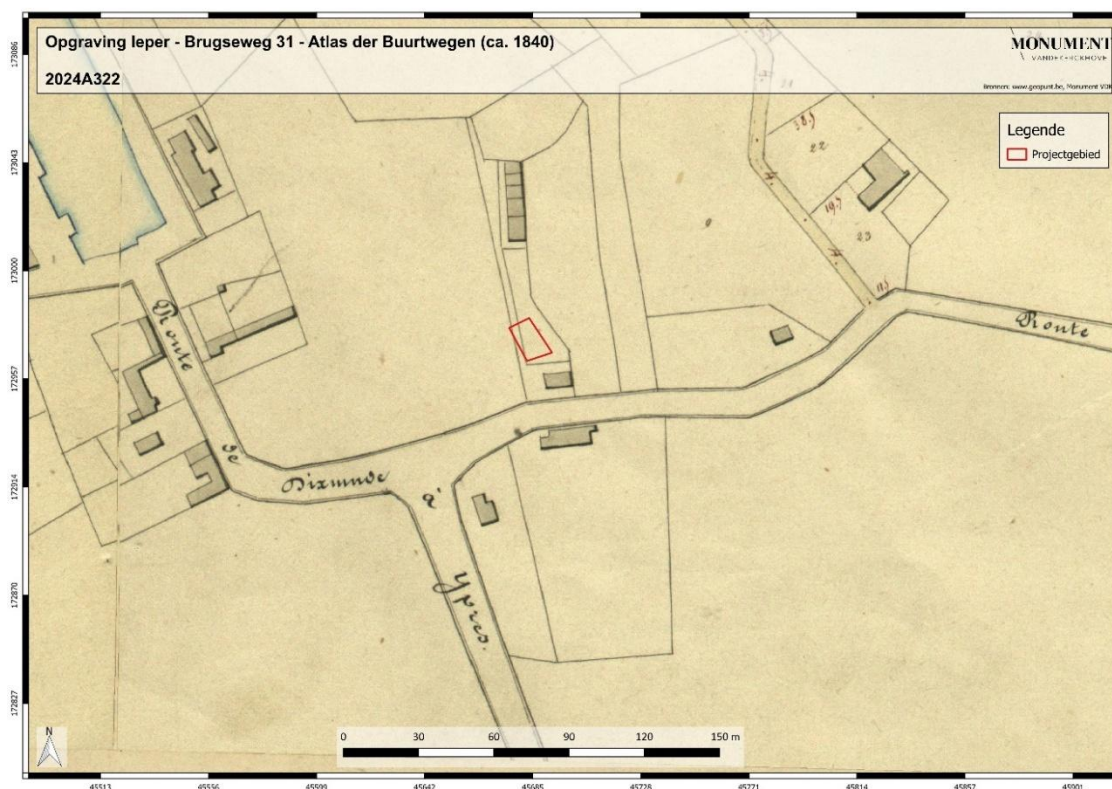
Figuur 19: Projectgebied aangeduid op de kaart Ieper Vereecke 1814 (bron: cartesius).

Figuur 20: Projectgebied aangeduid op de kaart Ieper Vereecke 1815 (bron: cartesius).

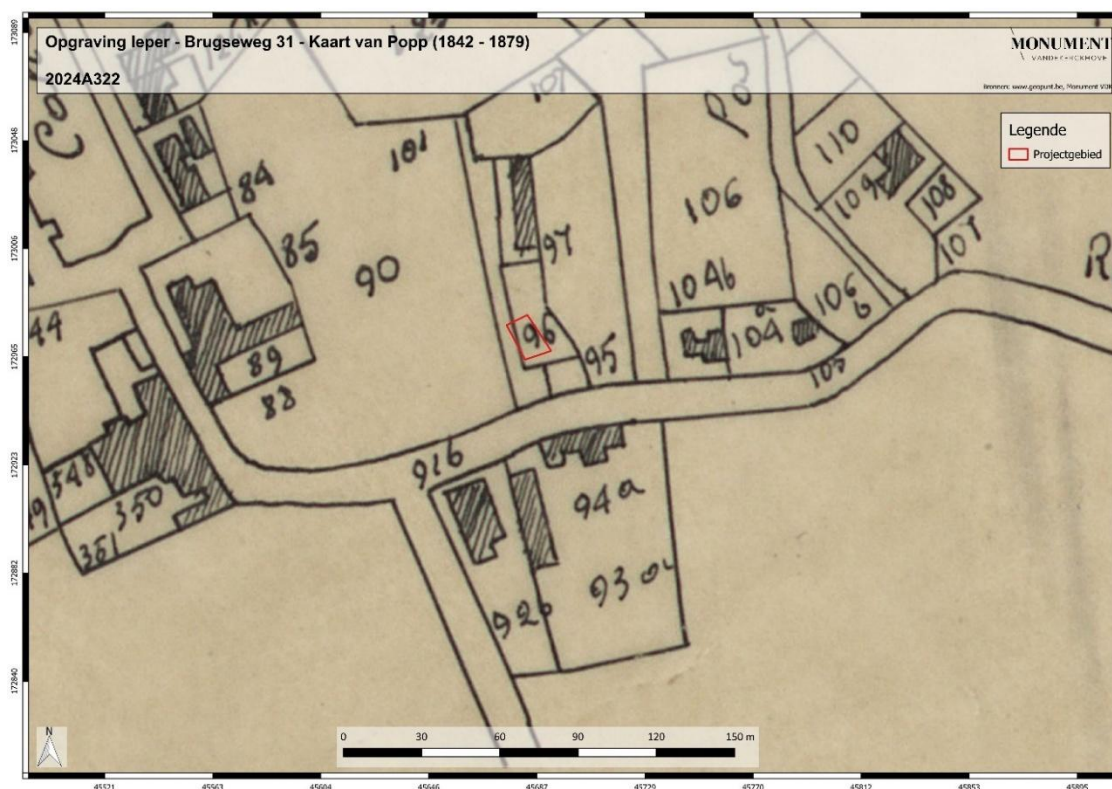
Figuur 21: Projectgebied aangeduid op de kaart Ieper Vereecke 1830 (bron: cartesius).

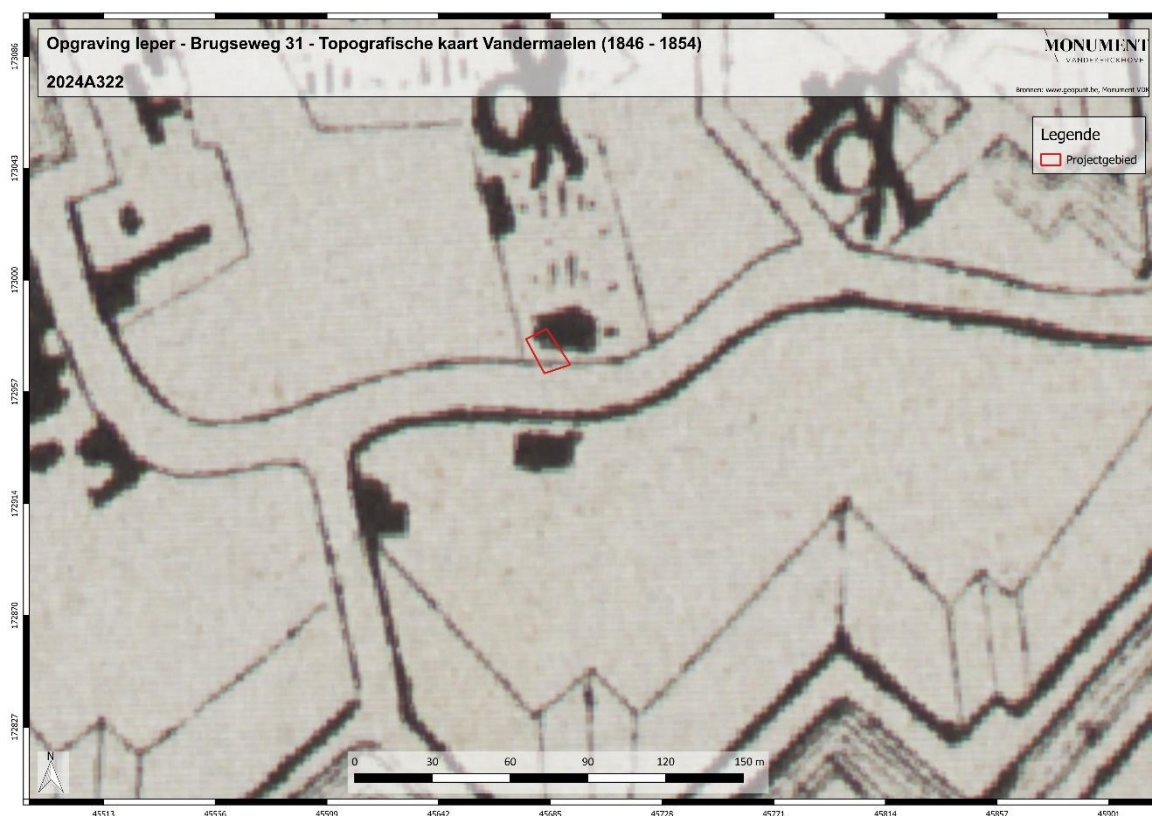
Figuur 22: Projectgebied aangeduid op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840; bron: geopunt.be).

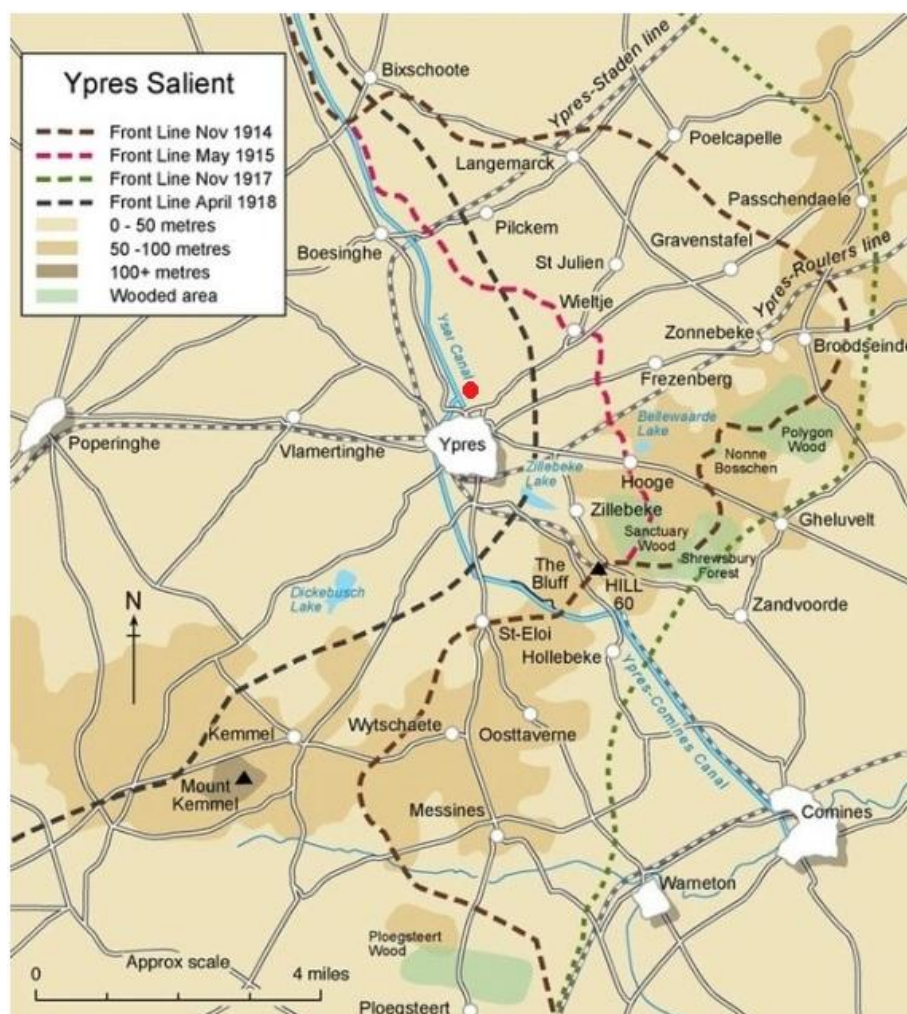
Figuur 23: Projectgebied aangeduid op de kaart Ieper Vereecke 1856 (bron: cartesius).

Figuur 24: Projectgebied aangeduid op de kaart van Popp (1842 - 1879; bron: geopunt.be).

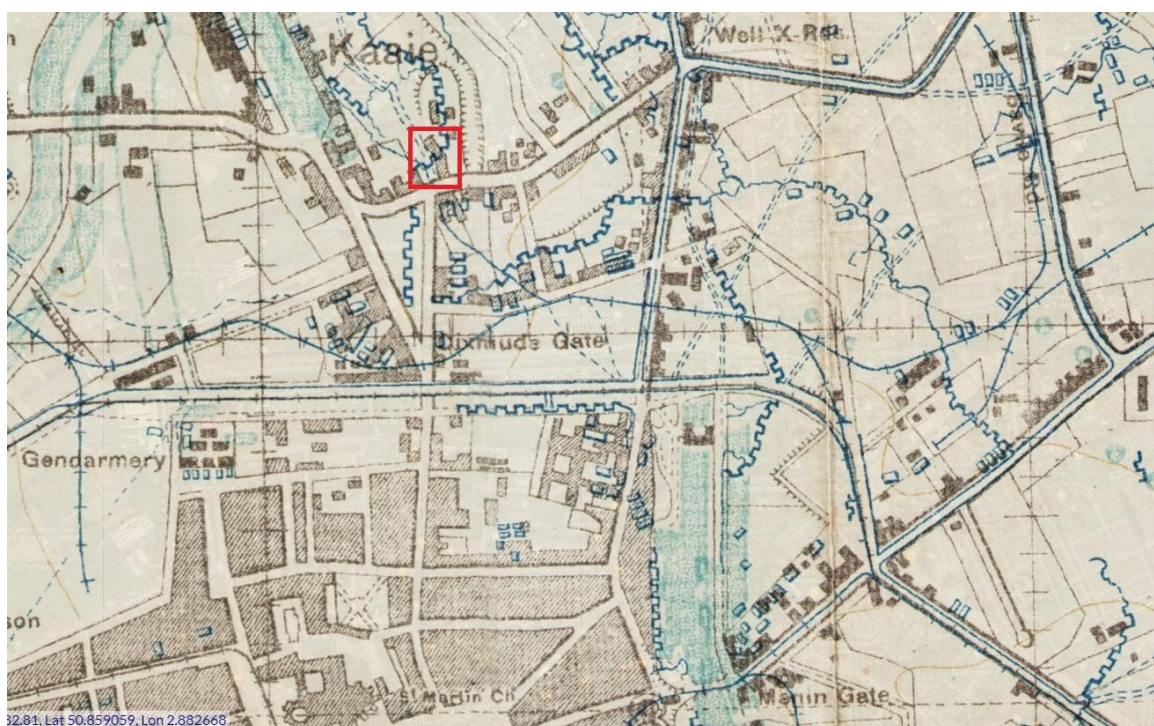
Figuur 25: Projectgebied aangeduid op de topografische kaart Vandermaelen (1846 - 1854; bron: geopunt.be).

Figuur 26: Overzichtskaat van de vier slagen rond Ieper tijdens de Eerste Wereldoorlog, de rode bol duidt het projectgebied aan (bron: <https://frontroute.wordpress.com/ieperboog/>).

Figuur 27: Britse loopgravenkaart met projectie van 15 mei 1917 en schematische situering van het projectgebied (bron: National Library of Scotland).

Figuur 28: Loopgravenkaart met projectie van mei 1918 en schematische aanduiding van het projectgebied (bron: thewesternfrontassociation).

Figuur 29: Projectgebied aangeduid op een luchtfoto uit 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 30: Projectgebied aangeduid op een luchtfoto uit 1979 - 1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 31: Projectgebied aangeduid op een luchtfoto uit 2015 (bron: geopunt.be).

4.3. Archeologisch kader

Het projectgebied is net gelegen binnen de archeologische zone van Ieper. Door de teloorgang van het Iepers stadsarchief wordt nu algemeen aangenomen dat archeologisch onderzoek de belangrijkste bijdrage levert voor de verdere studie van de Ieperse geschiedenis.

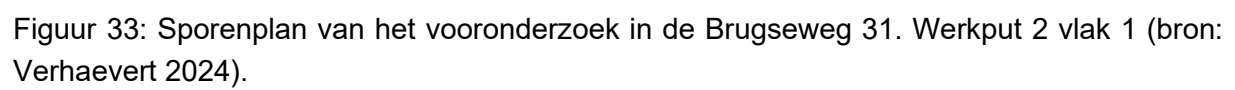
4.3.1. Vooronderzoek

Tijdens een vooronderzoek binnen het projectgebied werden goed bewaarde sporen uit late middeleeuwen en nieuwe tijd geregistreerd onder oppervlakkige verstoringslagen. De sporen werden gelinkt aan achtererfactiviteiten van laatmiddeleeuwse inwoners van de Sint-Jansparochie vanaf de 13^e eeuw (zie *interfacers_V1*, Figuur 32 en Figuur 33).

Daarnaast zijn verschillende puinpakketten en ophogingspakketten aangetroffen. Deze kunnen potentieel gelinkt worden aan de aanleg en afbraak van de vestingen of aan de Eerste Wereldoorlog.

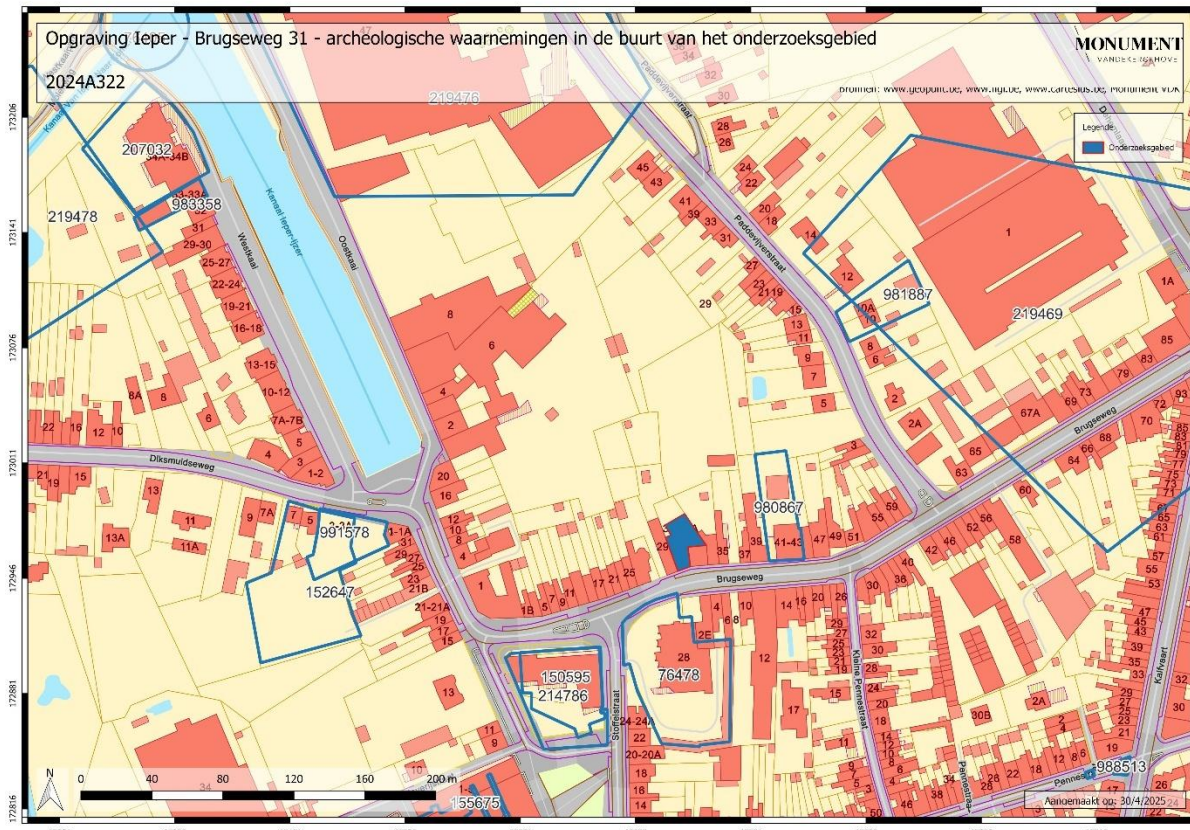

Figuur 32: Sporenplan van het vooronderzoek in de Brugseweg 31. Werkput 1 vlak 1 (bron: Verhaevert 2024).

4.3.2. Centraal archeologische inventaris

De voorbije jaren vonden enkele archeologische onderzoeken plaats in de omgeving van het projectgebied (Figuur 34).

Figuur 34: Aanduiding van de CAI-locaties in de omgeving (bron: geopunt.be).

Net ten zuiden van het onderzoeksgebied, op de hoek van de A. Stoffelstraat en de Brugseweg, werd op het einde van de jaren 80 van de 20ste eeuw een controle van werken uitgevoerd. Hierbij werden afvalkuilen gevonden, vermoedelijk behorend tot het gehucht van de Sint-Jansparochie. Oude loopvlakken waren volledig verdwenen door nivellerings- en puinlagen kort na de Eerste Wereldoorlog. De Sint-Jansparochie werd tijdens het beleg van 1383 vernield. (CAI 76478)¹².

Op 50m ten zuidwesten van het onderzoeksgebied, in de Polenlaan werd een opgraving uitgevoerd (ID274786) (Figuur 36)¹³. De vroegste sporen van ingebruikname van het terrein dateren van voor de 13de eeuw en bestaan uit enkele greppels. Pas vanaf de tweede helft van de 12de eeuw en eerste helft van de 13de eeuw wordt het terrein intensief in gebruik genomen, getuige de aanwezigheid van vele kuilen, paalkuilen, waterkuilen, een gebouw op bakstenen poeren en twee ronde baksteenstructuren die mogelijks gelinkt kunnen worden aan vollers- of

¹² <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/76478>.

¹³ CLAUS A., VANOVERBEKE R., 2016.

verversactiviteiten (Figuur 37). Het terrein werd in de 14de-15de eeuw genivelleerd. Vanaf de 17de eeuw zijn er bewoningssporen en delen van de vestinggracht aanwezig.

Verder naar het westen, aan de Diksmuidseweg 3 (ID991951), werd bij proefsleuven een baksteenoven aangetroffen uit de 18de tot 20ste eeuw.

Aan de Westkaai werd een opgraving uitgevoerd die volgde uit een mechanische prospectie door Ruben Willaert, en dit naar aanleiding van de bouw van een wooneenheid met een ondergrondse garage. Er werden vooral verdedigingsstructuren uit de nieuwe en nieuwste tijd aangetroffen. Het gaat om een zwarte NO-ZW georiënteerde muur, als onderdeel van de 17de-eeuwse stadsversterkingen. Op sommige plaatsen was de muur geheel of gedeeltelijk uitgebroken. Daarnaast werden twee muren, ook uit de 17de eeuw, opgetrokken in baksteen en krijthoudende kalksteen gevonden. Wellicht maken ze deel uit van de Vaubanversterking. Er werd ook een muurfragment aangetroffen, jonger dan de Vaubanversterking. Uit de nieuwste tijd werden twee ovens voor baksteenproductie aangesneden, verband houdend met een steen- en pannenbakkerij (ID 207032)¹⁴.

Ter hoogte van de Brugseweg 41-43 werd reeds een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (ID 980867). In het noorden van het terrein werd de rand van de 17de-eeuwse vestinggracht aangesneden. De eigenlijke gracht ligt vermoedelijk nog westelijker.

In de paddenvijverstraat 10 werden bij proefsleuven enkel recente verstoringen en twee bomkraters aangetroffen (ID98187).

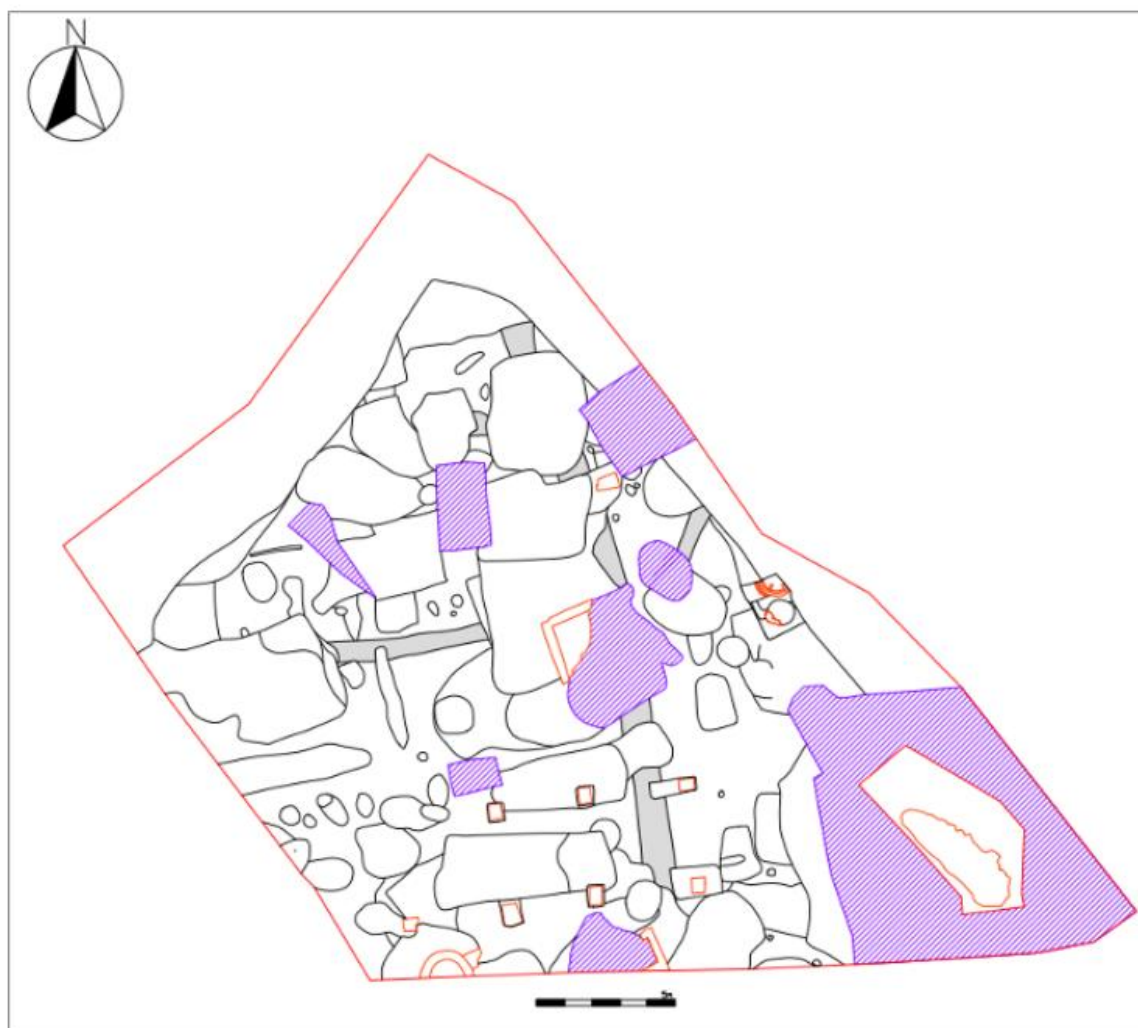
Archeologisch vooronderzoek door middel van proefsleuven aan het Minneplein leverde voornamelijk resten van de versterking rond Ieper op (CAI ID 224463).¹⁵

Bij de bouw van een nieuw hotelcomplex ter hoogte van de Slachthuisstraat werd een kleine aanlegkade uit de 14de-15de eeuw aangesneden alsook een sluisconstructie opgebouwd uit

¹⁴ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/207032>.

¹⁵ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/214786>.

zandsteen en baksteen uit tweede kwart van de 13de eeuw. Eveneens werden onderdelen van de Vauban versterking aangetroffen (CAI ID 76122).¹⁶

Figuur 35: Opgravingsplan Ieper-Polenstraat (bron: CLAUS A. VANOVERBEKE R. 2016, p22).

¹⁶ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/76122>.

Figuur 36: Voorbeeld van een 13de-eeuwse kuil uit Ieper-Polenstraat (bron: CLAUS A. VANOVERBEKE R. 2016, p24).

Naast opgravingen en vooronderzoeken werden ook andere archeologische observaties gedaan rondom het onderzoeksgebied:

Aan de samenvloeiing van de gekanaliseerde Ieperlee (kanaal Ieper-IJzer) en de Komenvaart werd bij reinigingswerken een munt gevonden in opgebaggerd slib door P. Vanwanzele, in 1988. Het gaat om een dupondius van Antonius Pius (identificatie en datering door S. Scheers, Centrum numismatiek K.U. Leuven) (CAI ID 76405).¹⁷

Op de Vandermaelenkaart (zie figuur 25) zien we drie halve maanvormige verdedigingswerken die deel uitmaken van de buitenste verdedigingsgordel rond de stad Ieper. Het betreffen drie lunetten die deel uitmaken van de stadsverdediging die bestond uit drie voorwerken die de noordelijke zijde van de stad controleerden. De twee meest westelijke structuren zijn restanten van de vroegere bastions van de Vauban stadsomwalling (CAI ID 219476, CAI ID 219478, CAI ID 219469).¹⁸

¹⁷ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/76405>.

¹⁸ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/219476>.

In het kader van rioleringswerken werd aan de Diksmuidsestraat een toevalsvondst gedaan. Deze bestond uit verschillende muren die geassocieerd kunnen worden met de postmiddeleeuwse stadsversterking, alsook de onderste vulling van de stadsgracht (15de-16de eeuw) en resten van een brugpijler van de brug over de stadsgracht (CAI ID 152717).¹⁹

Op basis van historische informatie kon op locatie ID 152647 het Sint-Christine begijnhof worden gelokaliseerd.

Op een 500-tal meter ten zuidoosten van het studiegebied is de locatie van de gracht van de Vaubanversterking gekend (CAI ID 152177).²⁰

Tijdens rioleringswerken in de Pennestraat werden restanten van de Vaubanmuur geregistreerd. De muur was 3,12 m breed en trapvormig uitgewerkt uitgevoerd in rode baksteen met fundering uit kalksteen (ID988513).

Tenslotte is de circulaire, 14de-eeuwse verdedigingsgracht en wal te vermelden. In het begin van de 14de eeuw werd een tweede stadsomwalling, de Uterste Veste, aangelegd, met als doel de beveiliging van de buitenparochies. Deze bestond uit een gracht met een aarden wal langs de binnenzijde. Boven op de aarden wal was wellicht een houten palissaden opgetrokken. Op de invalswegen werden poorten gebouwd (CAI ID 219928).²¹

¹⁹ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/152717>.

²⁰ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/152177>.

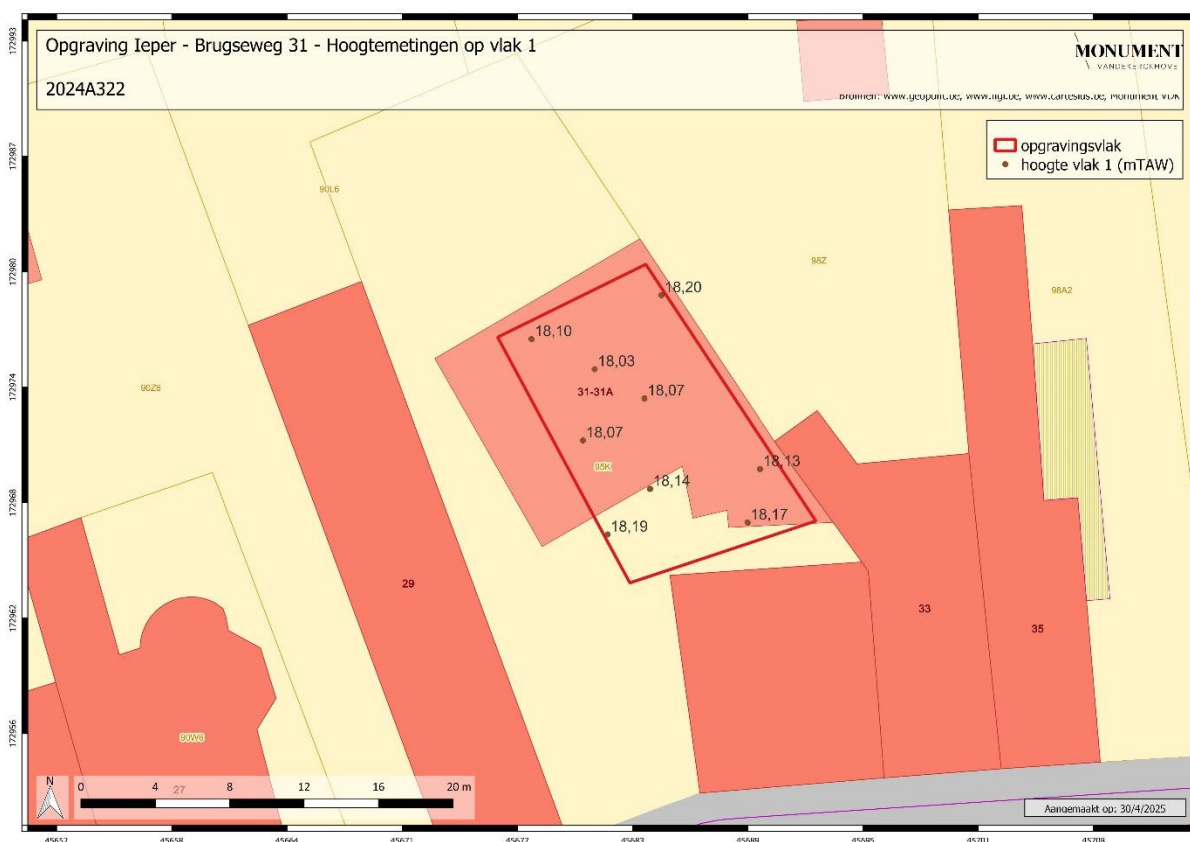
²¹ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/219928>.

5. BESCHRIJVING VAN DE RESULTATEN

Tijdens het archeologisch onderzoek werden verspreid over het terrein twintig sporen geregistreerd. Het gaat hierbij om vijftien kuilen, drie uitbraaksporen en twee muren daterende tot de late middeleeuwen en Nieuwste Tijd. De sporen situeren zich in het noordelijk deel van de site. Het zuidelijke deel is grotendeels verstoord. Voor de beperkte oppervlakte van het projectgebied heeft de opgraving redelijk wat vondsten opgeleverd. Hieronder worden de resultaten toegelicht en wordt eveneens aandacht besteed aan de bodemprofielen en het vondstmateriaal.

5.1. Stratigrafie

Gedurende de archeologische opgraving werden verschillende hoogtes opgemeten op zowel het maaiveld als op het archeologische vlak (Figuur 37). Dit geeft aan dat het terrein slechts een klein hoogteverschil kent. Op het maaiveld heeft het terrein een maximale hoogte in het noorden op ongeveer +18,64m TAW, terwijl het laagste punt zich in het zuiden situeert op ca. +18,25m TAW. Het verval tussen het hoogste en het laagste punt op het maaiveld bedraagt dus ongeveer 0,39m. Het archeologische niveau bevindt zich gemiddeld op een hoogte van ongeveer +18,12m TAW.

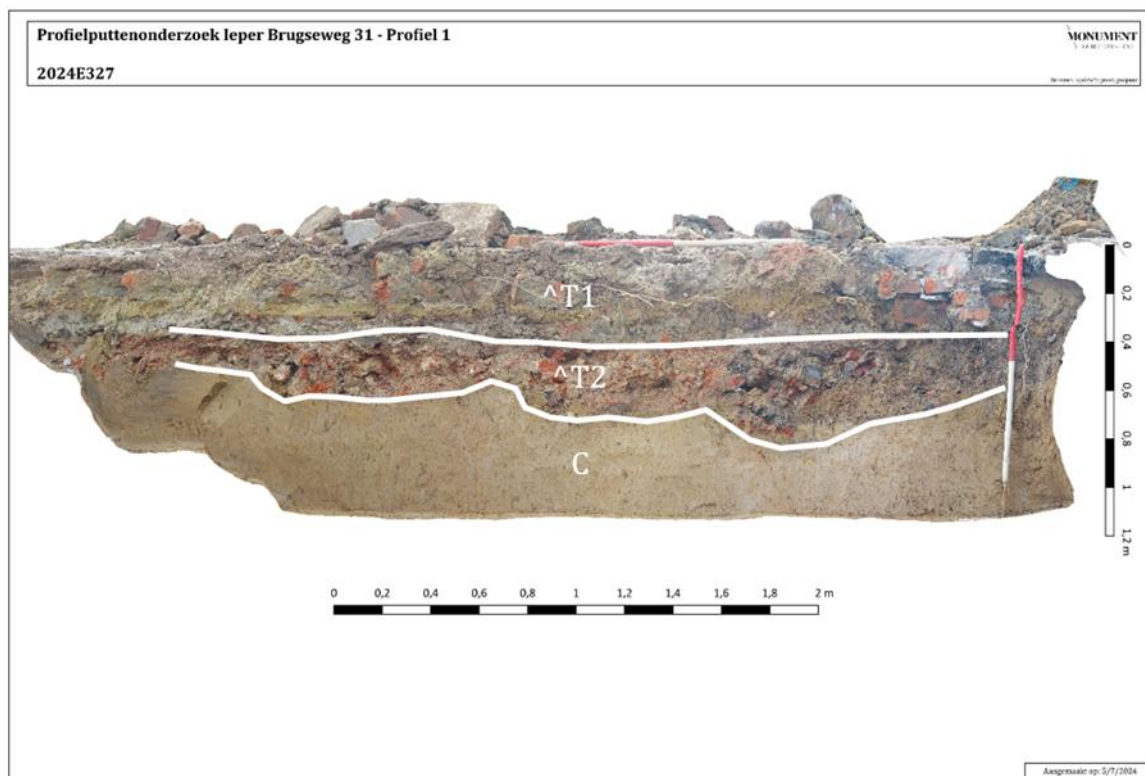
Figuur 37: Hoogtes op het GRB.

De bodem ter hoogte van het projectgebied bestaat uit zandleem. Tijdens het proefputtenonderzoek werd de stratigrafie van het projectgebied reeds gedetailleerd geregistreerd en beschreven. Gezien de beperkte oppervlakte van de opgravingszone en het feit dat de bodemopbouw gelijkaardig was over het hele projectgebied, zou het zetten van extra profielen geen nieuwe inzichten gegeven hebben. Om deze reden werd er beslist om de profielen van het vooronderzoek te gebruiken om de stratigrafie van de opgegraven zone te beschrijven. Over het algemeen werd de moederbodem aangetroffen op een gemiddelde diepte van 60cm onder het maaiveld.

Figuur 38: Locaties van profielen uit het vooronderzoek (bron: Verhaevert 2024).

Profiel 1 wordt hier besproken als referentieprofiel. De ^T1 horizont bestaat uit verharding en heeft een gemiddelde dikte van ongeveer 40cm. Hieronder volgt een ^T2 horizont welke bestaat uit een puinpakket met een dikte van ca. 30cm. Onder dit pakket wordt de C-horizont aangetroffen welke bestaat uit licht gelig bruin zandige klei.

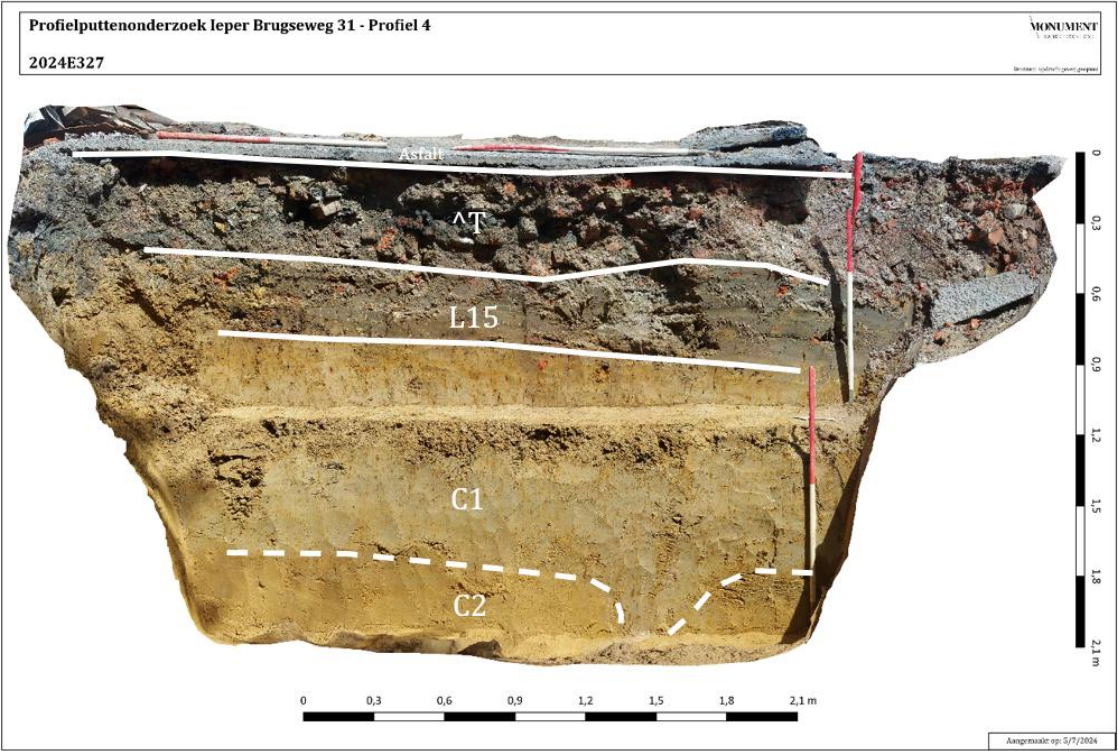

Figuur 39: Aanduiding van de bodemhorizonten op profiel 1.

Tabel 3: Beschrijving van profiel 1.

Profiel 1					
Werkput			1		
Oriëntatie			NNW - ZZO		
Horizont	Textuur	Kleur	Hoogte boven (m-mv)	Hoogte onder (m-mv)	Inclusies
^T1	Puin	Licht grijsig grijs tot licht gelig grijs	0	0,40	Beton, asfalt, cement, baksteen
^T2	Puin	Donker rodig grijs	0,40	0,70	Baksteen
C	Zandige klei	Licht gelig bruin	0,70	--	
Maximale diepte: 1,14 m-mv					

Profiel 4 werd aangelegd tot een diepte van 2,10m onder het loopvlak. Onder een centimeters dikke asfaltlaag bevindt zich een halve meter recent puin (^T). Hieronder is een 0,40m dikke zandige kleilaag aanwezig met relatief veel baksteenbrokjes in de vulling (L15). Onder deze scherp begrensde laag bevindt zich de zandig kleiige moederbodem. Deze is tot op een diepte van 1,80m onder het loopvlak bleek van kleur (C1) waarna ze overgaat in een eerder gelige kleur (C2).

Figuur 40: Profiel 4 uit het vooronderzoek (bron: Verhaevert 2024).

Tabel 4: Beschrijving van profiel 4.

Profiel 4					
Werkput			2		
Oriëntatie			NNW-ZZO		
Horizont	Textuur	Kleur	Hoogte boven (m-mv)	Hoogte onder (m-mv)	Inclusies
^T	Puin	Licht grijsig grijs tot licht gelig grijs	0	0,55	Beton, cement, baksteen
L15	Zandige klei	Donker grijsig grijs	0,55	0,95	Baksteenbrokjes
C1	Zandige klei	Licht gelig beige	0,95	1,80	
C2	Zandig	Licht gelig bruin	1,80	--	
Maximale diepte: 2,10 m-mv					

5.2. Sporen en structuren

Tijdens het archeologisch onderzoek werden in totaal 20 sporen geregistreerd. Het ging om vijftien kuilen, drie uitbraaksporen en twee muren (Figuur 41). Het grootste deel van de grondsporen kon op basis van het aardewerk gedateerd worden in de late middeleeuwen (Figuur 42). Deze datering werd bevestigd door ¹⁴C dateringen. Het muurwerk en enkele uitbraaksporen dateren waarschijnlijk uit de postmiddeleeuwse periode.

Figuur 41: Sporenplan.

Figuur 42: Indeling sporen per periode.

5.2.1. Kuilen uit de late middeleeuwen

In het totaal werden er 10 kuilen geregistreerd die in de laatmiddeleeuwse periode konden geplaatst worden:

Spoor S2 was een grote afgeronde vierhoekige of rechthoekige kuil (3,30 m op minimaal 3,60m) die zich deels in de noordoostelijke sleufwand bevond. Het spoor tekent zich scherp af tegen de moederbodem. De vulling bestond uit een bruingrijs zandig leem met lokaal houtskoolrijkere vlekken en puinigere delen (Figuur 43).

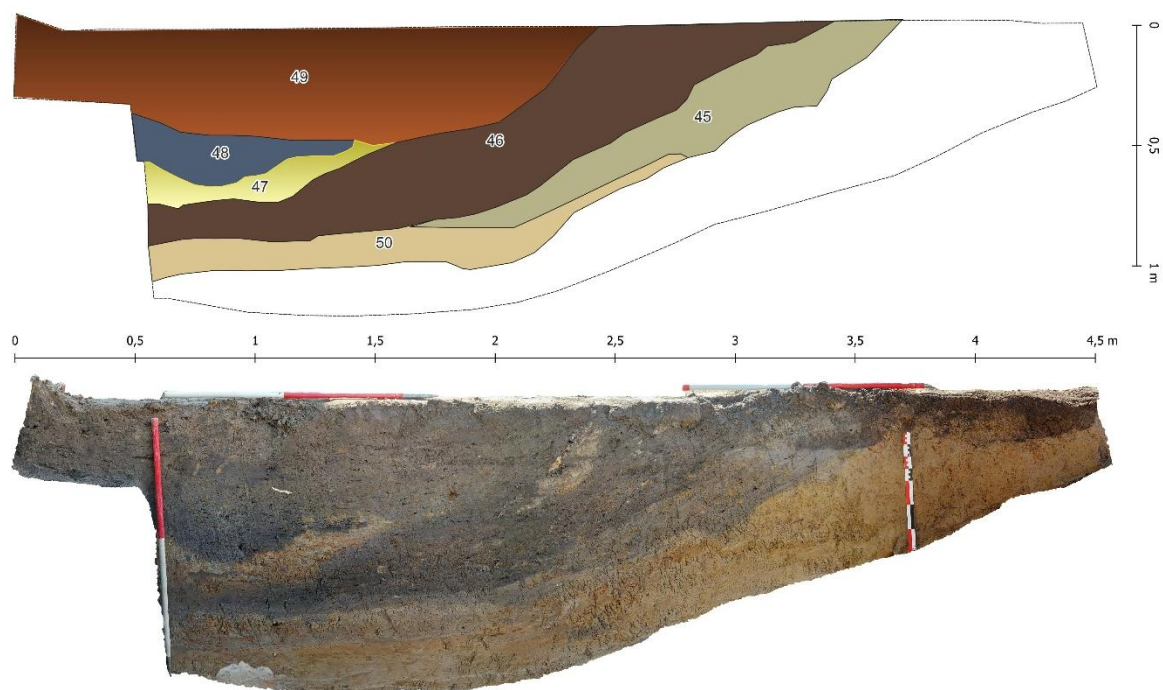
De vulling bleek relatief complex in opbouw (

Figuur 44). De oudste laag bestond uit een grijs pakket lemige klei (S45 en S50) met daarboven donkerbruine zandleem (S46). In het oostelijk deel van de coupe was bovenop laag S46 een laagje versmeten zandlemige moederbodem zichtbaar (S47) waarop opnieuw een donker zandleemlaag aanwezig was afgezet. De jongste laag in de coupe en tevens de laag die zichtbaar was in het vlak bestaat uit een bruine zandleem met beige vlekken (L49). In alle lagen, behalve laag S47, werden houtskoolbrokjes aangetroffen.

Een ^{14}C -datering op dierlijk bot dat bij de aanleg van de coupe werd gerecupereerd dateert de dichting van de kuil rond het midden van de 13de eeuw (1225-1275AD, 95,4%). Het aardewerk wordt gedomineerd door grijs aardewerk (37) en enkele scherven (5) spaarzaam geglazuurd en twee scherven lokaal hoogversierd aardewerk, wat de datering in het begin van de late middeleeuwen bevestigt (Figuur 45).

Figuur 43: Vlakfoto op spoor S2.

Figuur 44: Coupe op spoor S2.

Figuur 45: Een greep uit het aardewerk dat werd aangetroffen in spoor 2.

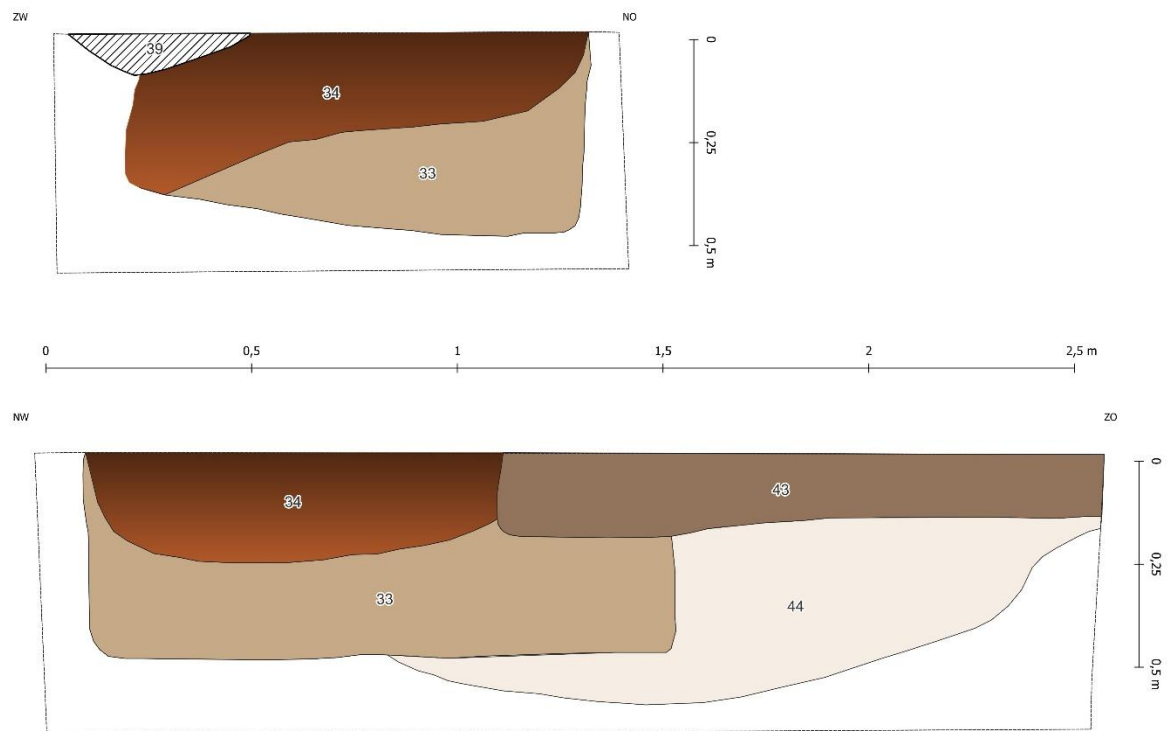
Spoor S4 tekende zich in het vlak af als een cirkelvormige verkleuring met een donkergrijsbruine vulling (Figuur 46). Bij het aanleggen werd al snel duidelijk dat de kuil veel aardewerk bevatte, waardoor beslist werd om dit spoor in kwadranten te couperen. In coupe had het spoor een nagenoeg verticale insteek en vlakke bodem. Er konden twee lagen onderscheiden worden, namelijk een onderste bruinigrijze gevlekte laag met daarin brokken beige moederbodem en zeer weinig materiaal (S33) en een bovenste donkergrijsbruine afvallaag met zeer veel aardewerk (S34) (Figuur 46, Figuur 47). De onderste laag S33 vertegenwoordigde waarschijnlijk een snelle demping van het spoor niet lang na gebruik waarbij de kuil werd gevuld met moederbodem en weinig organisch aangereikte grond. Laag S34 is een tweede fase van demping waarbij nederzettingsafval -inclusief volledige aardewerkvormen- werden gedumpt of accumuleerden.

Een zevental Siegburgscherven en één fragment Langerwehe wijzen op een datering van de afvallaag S34 in de 14de eeuw. Dit wordt bevestigd door een ¹⁴C-datering op een stukje dierlijk bot uit dezelfde laag (1280AD-1390AD, 95,4%).

Werfcode:01A163471 Vergunningsnummer:2024A322 Spoomummer:4 Zone:1 Werkput:1 Vak:1 Vlak:1 Datum:09/08/2024 15:51:22

Figuur 46: Kwadrant op spoor S4.

Figuur 47: Tekeningen spoor S4.

Kuil S10 was een vrij grote onregelmatige kuil (minimaal 2,50m op minimaal 2,50m). Op vlak werd de kuil gekenmerkt door een vrij homogene donkerbruine zandlemige vulling met een puinige kern (S36, Figuur 48). In coupe bleek de vulling te bestaan uit een donkerbruine zandlemige laag met lokaal vrij veel houtskoolbrokjes en weinig baksteenbrokken (S35, Figuur 49). De noordelijke insteek is vrij stijl en recht terwijl de zuidelijke insteek eerder gebogen is. Centraal is een verdiept deel aanwezig (S51, Figuur 51). Op basis van twee scherven in Langerwehe aardewerk kan de kuil gedateerd worden vanaf de 14de eeuw. Kuil S10 wordt gesneden door de zuidelijk gelegen **kuil S11**.

Figuur 48: Spoor S10 en S11 in vlak.

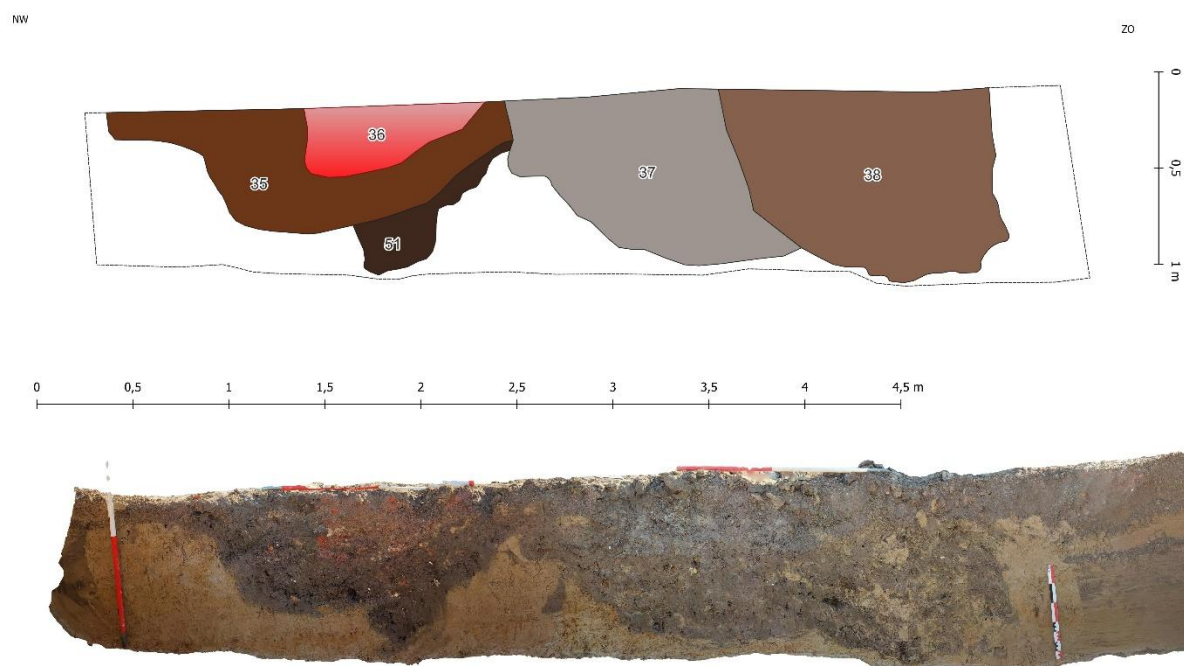
Figuur 49: Coupe op spoor S10.

Kuil S11 had een onregelmatige vorm en was deels doorsneden door verstoring (Figuur 50). In coupe bleek de kuil uit twee fasen te bestaan (Figuur 51). In een eerste fase werd een kuil uitgegraven met komvormige insteek en opgevuld met een bruine zandleem vermengd met kleine brokken moederbodem (S37). Het zuidelijk deel van deze kuil werd na opvulling gesneden door een tweede kuil met verticale insteek en lensvormige bodem. De vulling van deze tweede kuil bestaat uit een donkerbruin zandleem met grote brokken moederbodem (S38). Bij aanleg werd uit kuil S11 één randje van een grijze voorraadpot aangetroffen dat enkel een algemene datering vanaf ca. 1200 toeliet.²²

Figuur 50: Vlakfoto van kuil S11.

²² Op basis van het voorkomen van sterk gelijkend randtype S49 in Oudenaarde (DE GROOTE K., 2014).

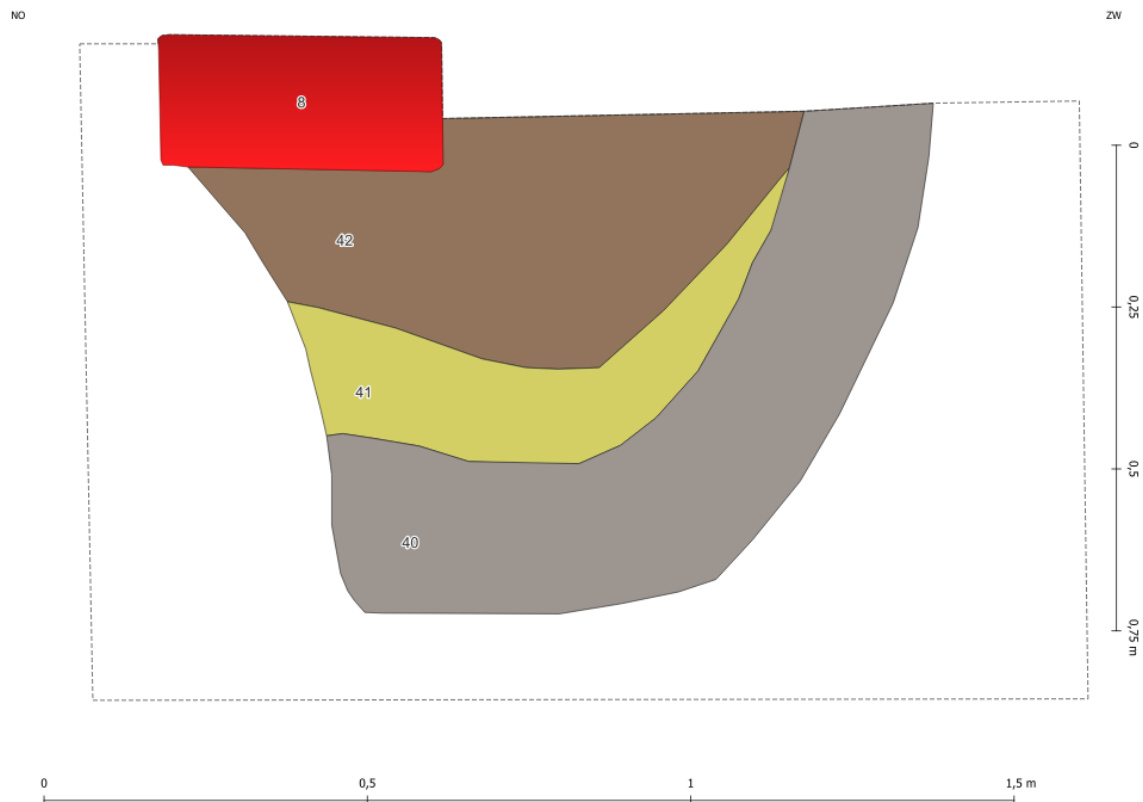
Figuur 51: Coupefoto op kuilen S10 (lagen S35, S36 en S51) en kuil S11 (lagen S37 en S38).

Van **kuil S12** werd op het vlak enkel een noordoostelijke hoek aangetroffen. De rest van het spoor lag verborgen onder muur S8 en uitbraakspoor S9 (Figuur 52). In coupe bleek het spoor nog tot een diepte van 0,70m onder het archeologische vlak bewaard. De zuidelijke insteek was schuin terwijl de noordelijke insteek rechter was met aansluitend een vlakke bodem. De noordelijke insteek was vrij stijl maar gebogen. De vulling bestond uit een grijs zandleem met lenzen beige moederbodem en vrij veel houtskoolbrokjes (Figuur 53). Het aardewerk uit de onderste lagen (S40) leverde vooral grijze en in mindere mate rood geglazuurde scherven op die het geheel vanaf ca. 1200 dateren.²³

Figuur 52: Kuil S12 vlakfoto (links) en coupe (rechts).

²³ Op basis van het voorkomen van de panvorm in rood geglazuurd aardewerk in Oudenaarde (DE GROOTE K., 2014).

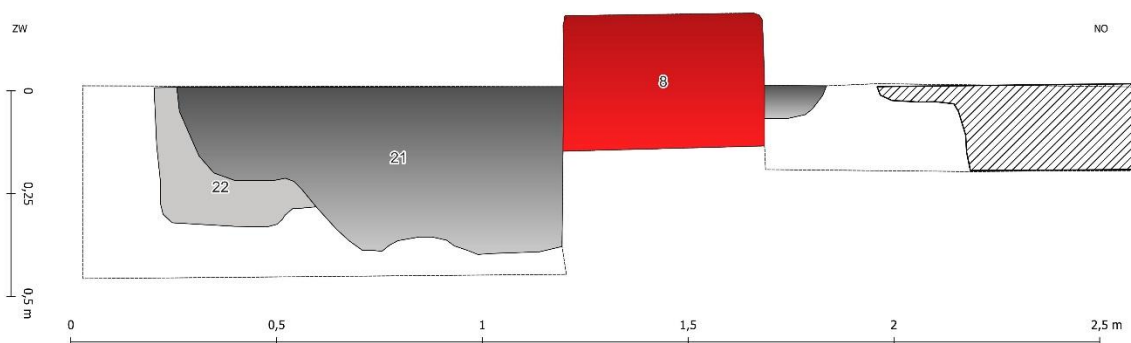

Figuur 53: Coupetekening op kuil S12.

Kuil S13 tekende zich op vlak af als een vierkant spoor, doorsneden door muur S8. Het spoor bleek ten oosten van muur S8 slechts zeer ondiep bewaard. Ten westen van de muur werd in coupe een verticale westelijke insteek en vlakke bodem aangetroffen. De vulling bestond uit een homogeen grijsbruin zandleem met vrij veel houtskool-, baksteen- en mortelbrokjes (Figuur 54, Figuur 55). De vulling leverde opnieuw een klein assemblage op dat gedomineerd werd door het grijs aardewerk en in mindere mate door het rood geglaazuurd aardewerk. Een scherfje hoogversierd aardewerk samen met een scherfje in protosteengoed plaatst de kuilvulling vanaf de 13de eeuw.

Figuur 54: Coupe op spoor S13.

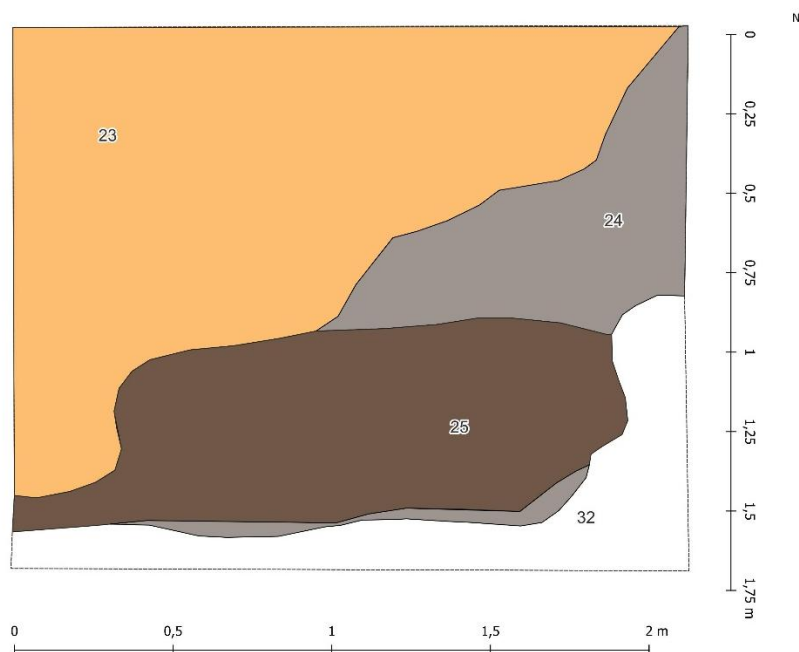
Figuur 55: Coupetekening op spoor S13.

Kuil S16 was op het archeologische vlak grotendeels verstoord. Bij het couperen bleken de diepere delen van de noordzijde van de kuil wel nog goed bewaard (Figuur 56). De kuil had een onregelmatige, getrapte insteek en een gegolfde bodem. De bewaarde diepte bedroeg 1,45m. De bovenste vulling bestaat uit een vrij homogeen bruingrijs zandleem met weinig houtskoolbrokjes (S24). De onderste vulling daarentegen is relatief heterogeen met een grijsbruine kleur met beige vlekken en vrij veel baksteen en houtskoolbrokken (S25). Helemaal

onderaan is een dunne laag grijs zandleem aanwezig (S32) (Figuur 57). De vulling leverde slechts één stukje grijs aardewerk op dat geen verdere datering toeliet.

Figuur 56: Coupe op kuil S16.

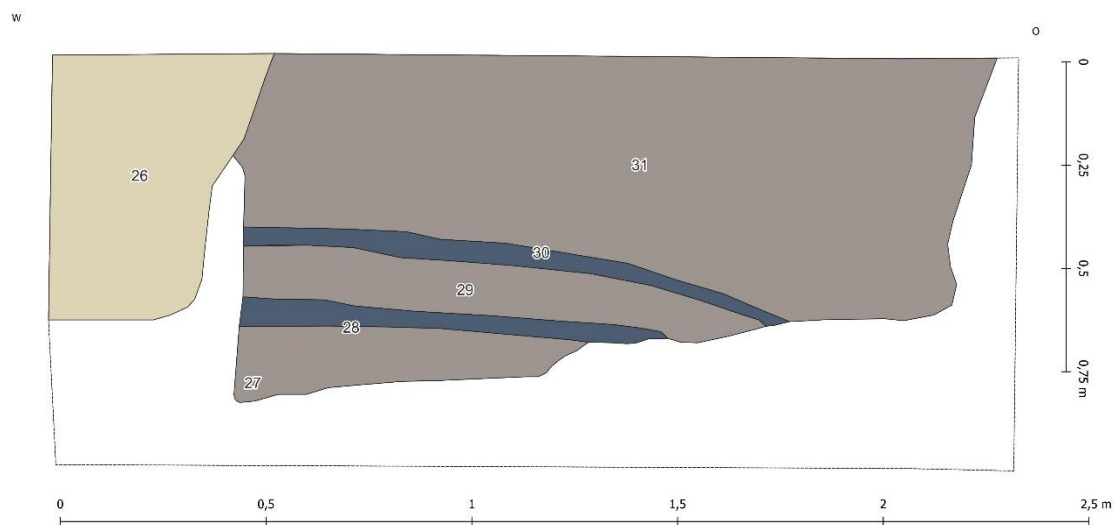

Figuur 57: Coupetekening kuil S16.

Kuil S17 is een vierhoekig spoor (2m op 1,20m). De kuil had verticale randen en een vlakke bodem met een verdiept deel. De opvulling bestond uit een opeenvolging van grijze zandleemlagen (S27, S29, S31) met vrij veel houtskoolbrokjes en dunne donkergrijze zandleemlagen met houtskoolbrokjes (S28, S30) (Figuur 58, Figuur 59). De kuil wordt op zijn zuidwestelijke hoek gesneden door kuil S26 (zie verder). Uit de vulling werd voornamelijk grijs gedraaid aardewerk gehaald gevolgd door geglaazuurd aardewerk. Eén scherfje in lokaal hoogversierd aardewerk uit laag S30 dateert de vulling vanaf de 13de eeuw.

Figuur 58: Coupe op spoor S17.

Figuur 59: Coupetekening S17.

Kuil S18 tekent zich op het vlak af als een afgerond rechthoekig spoor die in het noorden wordt gesneden door muur S19. De oostelijke limiet ligt buiten de werkput. De westelijke insteek is verticaal en gaat over in een vlakke bodem. De insteek onderaan is schuin (Figuur 60). De vulling bestaat uit een homogeen grijs pakket zandleem met vrij veel houtskoolbrokjes. Uit de vulling kon geen aardewerk worden gerecupereerd.

Figuur 60: Coupe op kuil S18.

Kuil S26 werd aangetroffen bij het couperen van kuil S17 en lag onder een ondiepe verstoorde laag. In coupe heeft de kuil een verticale insteek en vlakke bodem (Figuur 61). De vulling bestaat uit een bruingrijze zandleem vermengd met kleinere brokken beige moederbodem. Verder zijn er ook kleine hoeveelheden houtskoolbrokjes en baksteenbrokjes aanwezig.

Werfcode:01A163471 Vergunningsnummer:2024A322 Spoonnummer:26 Zone:1 Werkput:1 Vak:1 Vlak:1 Datum:09/08/2024 13:28:36

Figuur 61: Coupe op spoor S26.

5.2.2. Muren uit de Nieuwste Tijd

Verder zijn er nog enkele sporen die te dateren zijn in de Nieuwe tot de Nieuwste Tijd. Het betreft hier twee muren (S6 en S8) en drie uitbraaksporen (S7, S9 en S19).

Muur S6 betreft een restant van een fundering. Deze muur werd oost-west georiënteerd en werd gebouwd met bakstenen van 10x5x?cm met een zandige beige kalkmortel (Figuur 62). Gezien het geheel echter voornamelijk uit halve bakstenen bestond, kon er geen lengteafmeting genomen worden. Uitbraakspoor S7 is naar alle waarschijnlijkheid een restant van deze muur.

Figuur 62: Muur S6.

Muur S8 betreft een restant van een fundering. Deze muur had een noord-zuid oriëntatie en werd gebouwd met bakstenen van 24 x 15,5 x 4cm met een harde zandige witte kalkmortel. Slechts twee baksteenrijen waren bewaard. Bij dit spoor hoort nog uitbraakspoor S9

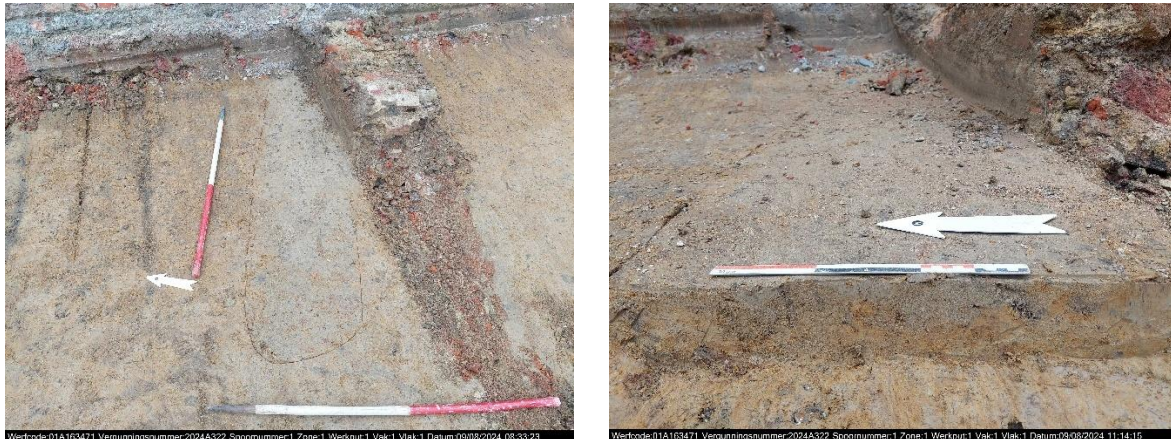

Figuur 63: Muur S8.

5.2.3. Ongedateerde sporen

Vijf kuilen konden wegens gebrek aan vondstmateriaal echter niet gedateerd worden. Het gaat hier over kuil S1, kuil S3, kuil S5, kuil S14 en kuil S15.

Kuil S1 was een langwerpige kuil met onduidelijke aflijning en bleke, grijze vulling. In coupe bleek het spoor zeer ondiep te zijn (Figuur 64).

Figuur 64: Kuil S1 op vlak (links) en in coupe (rechts).

Kuilen S3 en S5 tekenen zich vrij scherp af op het vlak (Figuur 65). Kuil S3 is maximaal 0,30m diep met een vlakke, doch gegolfde bodem. De kuil wordt in het noorden en het oosten gesneden door respectievelijk een recente verstoring en een uitbraakspoor. In het westen wordt de kuil gesneden door kuil S5 (Figuur 66). De vulling bestaat uit een donkerbruin zandig leem. Kuil S5 tekent zich afgerond rechthoekig af in het vlak. Het spoor is in coupe vrij ondiep (0,20m) met een vlakke bodem. Enkel het noordoostelijke deel is dieper (max. 0,40m) (Figuur 66). De vulling bestaat uit een bruinig grijs zandleempakket waarin zich scherp afgelijnde brokken beige moederbodem aftekenen.

Figuur 65: Kuil S3 (voor) en S5 (achter).

Figuur 66: Coupe op spoor S3 (links) en S5 rechts.

Spoor S14 was een scherp afgeijnd rond tot ovalen spoor (0,40m op 0,30m) met een donkere vulling met enkele baksteenspikkels (Figuur 67). In coupe bleek het spoortje zeer ondiep.

Figuur 67: Vlakfoto van spoor S14 (links) en coupe van spoor S14 (rechts).

Kuil S15 was een onduidelijk afgelijnd spoor van ca. 0,50m op 0,3m met een witte vulling. In coupe bleek het slechts enkele centimeters diep (Figuur 68).

Figuur 68: Vlakfoto van spoor S15 (links) en coupe van spoor S15 (rechts).

5.3. Beschrijven vondsten

Tijdens het archeologisch onderzoek werden verschillende vondsten ingezameld. Het overgrote deel van de vondsten bestaat uit aardewerk en dierlijk botmateriaal en in mindere mate natuursteen, bouw materiaal en metaal. Het aardewerk is in verschillende technische groepen te verdelen en dateert voor het overgrote deel in de late middeleeuwen.

Vondsten onderscheiden zich als 956 aardewerkfragmenten, ca. 160 fragmenten dierlijk bot, 35 fragmenten bouw materiaal, vijf fragmenten metaal en drie fragmenten natuursteen.

5.3.1. Aardewerk

De meeste aangetroffen aardewerkcontexten lijken uit de late middeleeuwen te komen. De meest voorkomende aardewerkgroepen zijn het grijs gedraaid aardewerk (750) en het rood geglazuurd aardewerk (176). Zeldzamer waren fragmenten steengoed (12) en ongeglazuurde roodbakende scherven (10). In beperkte mate kwam ook handgevormd aardewerk voor (8) (Tabel 5).

Tabel 5: Overzicht van het aangetroffen aardewerk.

TECHNISCHE GROEP	AANTAL	MAI
Grijs gedraaid	750	49
Rood geglazuurd	176	29
Steengoed	12	
Rood	10	3
Handgevormd	8	1
Totaal	956	82

Verschillende kuilen leverden relatief grote hoeveelheden aardewerkfragmenten op (Tabel 6). Deze hoge aantallen hebben echter veel te maken met de hoge fragmentatiegraad van het aardewerk. Dat blijkt uit het beperkte Minimum Aantal Individuen (MAI) dat per context aanwezig was. Uitzondering is echter spoor S4 waar uitzonderlijk veel aardewerk werd uitgehaald waartussen vrij veel (archeologisch) complete exemplaren (MAI=56). In Deze context wordt hieronder uitgebreider besproken.

Tabel 6: Aangetroffen aardewerk per spoor (G=Grijs; RG=Rood Geglazuurd; HGV=Handgevormd; SG=Steengoed; R=Rood).

TECHNISCHE GROEP	AANTAL	MAI
2	44	5
G	37	5
RG	7	
4	713	56
G	564	29
HGV	6	1
R	8	1
RG	126	24
SG	9	1
10	65	2
G	52	1
HGV	1	
RG	10	1
SG	2	
11	1	1
G	1	1
12	7	
G	5	
RG	2	
13	39	7
G	26	5
RG	12	2
SG	1	
16	1	
HG	1	
17	86	12
G	65	8
R	2	2
RG	19	2
Eindtotaal	956	82

Spoor S4 bestond uit een bovenste afvallaag S34 waaruit 713 scherven werden gerecupereerd en een onderste dempingslaag S33 waaruit geen aardewerk werd gerecupereerd (Figuur 44). Het assemblage aardewerk uit S34 is interessant om dat er ook een 14de-eeuwse ¹⁴C-datering beschikbaar is op dierlijk bot uit de laag.²⁴

Het overgrote deel van het aardewerk is lokaal geproduceerd. Het lokaal aardewerk wordt vertegenwoordigd door 135 scherven oxiderend gebakken aardewerk (19%) en 570 scherven

²⁴ RICH-36260: 664±21BP (1280 (48.3%) 1320AD; 1350 (47.1%) 1390AD).

in grijs aardewerk (80%). Van de 713 fragmenten behoorden slechts 8 tot de importen (1%). Het ging om één bodemfragment steengoed in Langerwehe- en zes wandfragmenten en één randfragmentje van een kan in Siegburgtraditie (Figuur 69, 41). De dominantie van het grijs aardewerk heeft deel met fragmentatie te maken want als we het Minimum Aantal Individuen erbij halen dan overheerst het grijs aardewerk (30/56, 54%) slechts beperkt over het rood aardewerk (25/56, 45%). Van het steengoed is slechts één randje aanwezig (1/56, 2%).

In Ieper-Grote markt zien we een geleidelijke afname van de dominantie van grijs gedraaid aardewerk vanaf de 12de eeuw naar de 15de eeuw. Tijdens fase 13de-14de eeuw is het grijs aardewerk nog dominant (ca. 80% van het MAI). Vanaf de 15de eeuw neemt het rood geglazuurd aardewerk het van het grijs gedraaid over als dominante groep (ca. 50% tegenover 35% van het MAI).²⁵ Ook in Ieper-Sint Jacobsstraat is er een ommezwaai van grijs gedraaid naar rood tussen het assemblage van de 13de – 14de eeuw en het assemblage van de 14de – 15de eeuw.²⁶ De assemblage van kuil S4 lijkt zich met zijn gelijkaardige verhoudingen tussen rood en grijs aardewerk net op deze overgang tussen 13de-14de-eeuwse assemblages en 15de-eeuwse assemblages te bevinden.

Het rood geglazuurd aardewerk wordt vertegenwoordigd door 126 scherven die behoorden tot minimaal 26 individuen. De tekeningen zijn weergegeven per inventarisnummers in Figuur 69. Het gaat om vijf pannen waarvan zeker twee met volle steel (Figuur 69, 3, 4) en allen met een eenvoudig afgeronde rand (Figuur 69, 3, 4, 7, 8, 12). De pan met platte, volle steel is typisch voor de producties in de regio Ieper.²⁷ Pan Figuur 69, 3 vertoont sterke gelijkenissen met de relatief ondiepe panvormen met convexe lensvormige bodem en duidelijke knik op de overgang van bodem naar wand geproduceerd in Poperinge.²⁸

Twee grapes (Figuur 69, 1,2) hadden een bandvormige, licht ondersneden rand. Het oor van grape Figuur 69, 1 is sterk geknikt en opgetrokken. De hals geeft de aanzet naar een eerder peervormige grape. Een derde mogelijke grapevorm had een dekselgeul (Figuur 69, 9).

Een open vorm kon niet worden thuisgebracht (Figuur 69, 5). Het gaat om een eenvoudig afgeronde rand op rechte, schuin uitstaande hals die de aanzet gaf naar een conische open vorm. De rand had een diameter van 20cm wat een interpretatie als beker uitsluit.

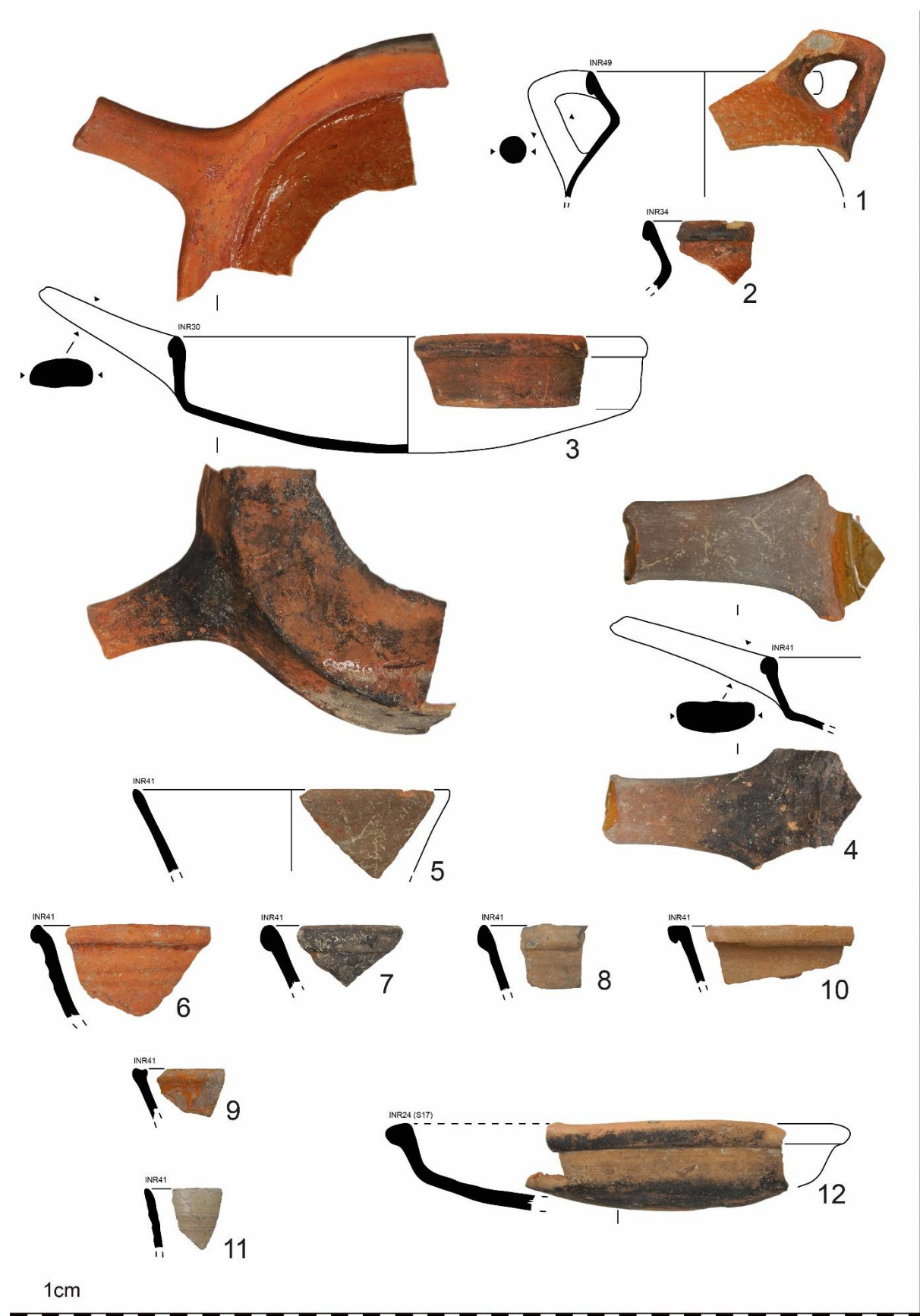
Een blokvormige ondersneden rand, bovenaan afgeplat, in oxiderend, grof verschaald aardewerk (Figuur 69, 10) kon niet worden thuisgebracht. Vormelijk lijkt de rand sterk op een vuurkolf maar sporen van roet ontbreken.

²⁵ JANSSENS N., et al. 2011.

²⁶ Claus A., 2016

²⁷ PYPE P., 1999, geciteerd door VANHOUTTE S., 2023

²⁸ VANHOUTTE S., 2023, p129, Figuur 129: 4.

Figuur 69: Het rood aardewerk uit laag S34 van spoor S4 (tekeningen: Bert Mestdagh).

De grijze vormen worden vertegenwoordigd door twee bandvormige randtypes die sterk lijken op teelvormen (Figuur 70, 4, 5). Anderzijds vertoont hun wand een lichte knik typisch voor pannen. De buitenkant is bovendien sterk beroet. Eén van deze pannen of teilen had een horizontaal aangezet oor (Figuur 70, 4). Een exemplaar van een pan met twee horizontaal geplaatst oren is gekend uit Oudenaarde, hetzij uit een jongere context (15de-16de).²⁹

Verder kwamen twee voorraadpotten of kogelpotten voor (Figuur 70, 7, 8) waarvan één met duidelijke ondersneden rand (Figuur 70, 7) die zeer sterk lijkt op dergelijke vormen uit de pottenbakkerssite van Poperinge-Sints Janscollegewaar; deze wordt omschreven als een 'kogelpotvormige grape'.³⁰ De tweede voorraadpot of kogelpot had een schuin uitstaande, licht naar binnen gebogen rand (Figuur 70, 8).

Een eenvoudige, schuin uitstaande rand met een hoog opgetrokken verticaal oor en een aanzet naar een gedrongen vorm en roetaanslag op de buitenkant lijkt te wijzen op een functie als kookkan of grape. Een gelijkaardige randtype (L127A) wordt in het Oudenaardse als 13de – 14de-eeuws gedateerd.³¹

Bij het tafelwaar vinden we twee kruiken en een beker. Eén kruik werd vertegenwoordigd door een rand met doorn op rechte hals (Figuur 70, 10). Een tweede krak had een eenvoudig afgeronde rand en gerenuncieerde draairingen op de hals (Figuur 70, 9). Deze laatste kent een parallel in Poperinge-Polenstraat (zie verder). De beker had een conische vorm met een afgrond puntige opstaande rand (Figuur 70, 1). De bodem is vlak tot licht convex en heeft een buitendiameter van 7cm. De randdiameter is 14cm. Een gelijkaardig maar iets meer gedongen bekertype werd gevonden in een kuil in de nabijgelegen site van Ieper-Polenstraat. De randdiameter van deze beker was 10cm en standvlakdiameter 5cm.³² In dezelfde kuil werd overigens een kanvorm gevonden die sterke gelijkenissen toont met rand Figuur 70, 9.³³ De kuil werd op basis van het aardewerk gedateerd in de late 13de- vroege 14de eeuw.

Er konden twee duidelijke komvormen worden geïdentificeerd waarvan één met diep ingesnoerde hals en een bijna blokvormige rand (Figuur 70, 3) en een tweede kom (Figuur 71) met licht ingesnoerde hals en een bovenaan afgeplatte rand.

Eén mogelijke zalfpot in handgevormd, licht oxiderend gebakken aardewerk met eenvoudig afgeronde uitstaande rand op een verder cilindervormig lichaam en vlakke bodem (Figuur 70, 2). Gelijkaardige, zij het iets kortere zalfpotjes werden gevonden in een vroeg 14de-eeuwse gracht te Poperinge-Grote markt.³⁴

²⁹ DE GROOTE K., 2014.

³⁰ VANHOUTTE S., et al. P129, Fig. 129, 1.

³¹ DE GROOTE K., 2014, p239.

³² CLAUS A., et al. 2016, p55, Fig. 54, 3.

³³ CLAUS A., et al. 2016, p56, Fig. 56.

³⁴ TROMMELMANS R., et al. 2014.

Figuur 70: Het grijs aardewerk uit laag S34 van spoor S4 (tekening: Bert Mestdagh).

Figuur 71: Kom uit spoor S4 laag S34 (tekening: Bert Mestdagh).

5.3.2. Dierlijk bot

Er werden in totaal 140 individuele dierlijke botfragmenten ingezameld uit verschillende kuilen. In de meeste gevallen ging het om beperkte hoeveelheden fragmenten die tijdens het leeghalen werden ingezameld. In kuil S4 werd een vrij grote hoeveelheid dierlijk bot ingezameld. Het ging zowel om vogelbot (24), visbot (26) en resten van grotere dieren (48).

Tabel 7: Aantal dierlijke botfragmenten per spoor.

Spoor	Aantal fragmenten
2	7
4	113
10	5
13	10
17	5
Eindtotaal	140

Figuur 72: Een greep uit het aanbod dierlijk bot uit spoor S4 (laag S34, INV53).

5.3.3. Bouwmateriaal

Het gerecupereerde bouwmateriaal bestaat exclusief uit roodbakken tegels. Een overzicht per spoor is gegeven in Tabel 8. De tegels zijn over het algemeen sterk gefragmenteerd en hebben weinig informatieve waarde.

Tabel 8: Aantal fragmenten keramisch bouwmateriaal per spoor.

Spoor	Aantal fragmenten
2	3
4	19
10	1
13	5
17	7
Eindtotaal	35

5.3.4. Natuursteen

Slechts drie fragmentjes natuursteen werden ingezameld. Het ging om een fragment kwartsiet uit spoor S2 en twee niet-nader bepaalde fragmenten uit sporen S4 en S17 (Tabel 9).

Tabel 9: Aantal fragmenten natuursteen per spoor.

Spoor	Aantal fragmenten
2	1
4	1
17	1
Eindtotaal	3

5.3.5. Metaal

Enkel spoor S4 leverde een vijftal metalen vondsten op. Het ging om een klein niet nader bepaald klein voorwerp uit een zeefstaal van laag S34 (INV38); drie nagelfragmenten (INV47) (Figuur 73) en een sterk gecorrodeerd mesje uit afvallaag S34 (INV43). Een beter bewaard mes met gelijkaardige afmetingen werd ook gevonden in de een extractiekuil te Ieper-Polenlaan in een context uit de tweede helft 13de en begin 14de eeuw.³⁵

³⁵ CLAUS A., 2016, p73, fig. 76

INV38

INV 43

INV47

Figuur 73: Metalen voorwerpen uit kuil S4.

5.4. Natuurwetenschappelijk onderzoek

Het natuurwetenschappelijk onderzoek was beperkt tot het dateren van twee contexten:

- 1) Een stuk dierlijk bot uit (INV19) leverde volgende resultaten op

RICH-36259 (IEBRO24 inv 19): 803±22BP
68.2% probability
1225AD (68.2%) 1265AD
95.4% probability
1215AD (95.4%) 1275AD

- 2) Een stuk dierlijk bot uit laag S34 van kuil S4 (INV50) leverde volgende dateringen op

RICH-36260 (IEBRO24 inv 50): 664±21BP
68.2% probability
1285AD (31.7%) 1305AD
1360AD (36.5%) 1385AD
95.4% probability
1280AD (48.3%) 1320AD
1350AD (47.1%) 1390AD

6. DATERING EN INTERPRETATIE

In totaal werden twintig sporen aangeduid waarvan er tien tijdens de late middeleeuwen en vijf tijdens de Nieuwe/Nieuwste Tijd konden worden gedateerd. Vijf sporen bleven ongedateerd en worden hier niet verder besproken.

6.1. Laatmiddeleeuwse extractiekuilen

De opgraving leverden tien laatmiddeleeuwse kuilen op waarvan de vroegste vanaf 1200 en de oudste voor het einde van de 14de eeuw kunnen worden geplaatst. De kuilen vertegenwoordigen de eerste intensieve ingebruikname van het terrein. Er kunnen naar vorm vier types worden onderscheiden (Figuur 74):

Type 1: De relatief kleine vierhoekige kuilen worden in profiel gekenmerkt door een vlakke bodem en verticale (S13, S17, S18, S26), getrapte (S16) of schuine insteek (S12). Hun vulling bestaat uit grijsbruine tot grijze zandleem met ingesloten lenzen of brokken beige moederbodem, duidend op een manuele dichting van de kuil. Er werden geen sporen van inspoeling of accumulatie van organisch materiaal aangetroffen in de vulling van de kuilen, wat erop wijst dat de kuilen snel na uitgraving werden gedicht. Op basis van het aardewerk kunnen deze kuilen gedateerd worden in de 13de eeuw. Sterk gelijkaardige kuilen werden aangetroffen op de site Ieper-Polenstraat, waar ze werden beschreven als een groep ‘kuilen met overwegend grijze vulling, houtskoolspikkels en brokken verspitte moederbodem’.³⁶ Deze kuilen werden geïnterpreteerd als extractiekuilen gelinkt aan de 13de-eeuwse ingebruikname van het terrein. Ook te Aalst-hopmarkt is een 13de en 14de-eeuwse extractiefase gekend die wordt vertegenwoordigd door kuilen met verticale insteek, vlakke bodem en heterogene niet-humeuze vulling. De kuilen werden geïnterpreteerd als leemwinningskuilen.³⁷

Type 2: Ronde kuil met verticale insteek, vlakke bodem en donkere materiaalrijke vulling (S4). Deze kuil lijkt in coupe sterk op de kuilen van type 1 maar verschilt vooral in hoe donker en materiaalrijk de vulling is. Deze kuil is gedateerd in de 14de eeuw. Ook voor dit type kuil zijn parallellen te vinden in Ieper-Polenstraat waar kuilen worden beschreven ‘kuilen met donkergrijze tot donkerbruine vulling met in tegenstelling tot de eerste groep minder lagen en meer materiaal’. De kuilen werden als extractiekuilen geïnterpreteerd en gelinkt aan de 14de-eeuwse gebruiksfase van het terrein.³⁸

Type 3: Onregelmatige kuilen S10 en S11/S38 hebben één rechte steile (S10) of verticale insteek (S11/S38) en een vlakke tot lensvormige bodem. Kuil S11/S37 heeft een gebogen insteek en lensvormige bodem. De vulling van de kuilen bestaat uit een donkerbruin tot bruinigrijze zandleem met lenzen moederbodem, wijzend op een snelle, manuele dichting van

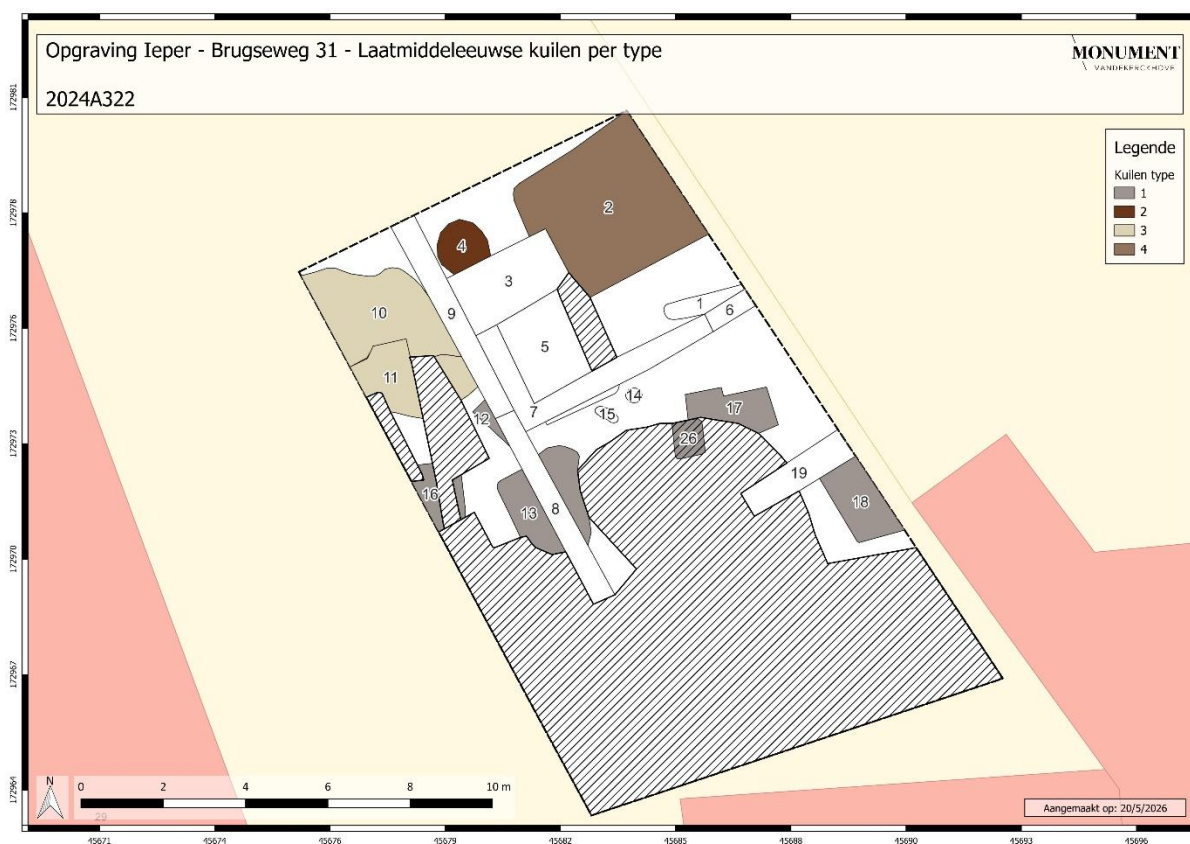
³⁶ CLAUS A., et al. 2016, p23.

³⁷ DE GROOTE K., et al. 2014.

³⁸ CLAUS A., et al. 2016 p26.

de kuilen. Ook hier kan een interpretatie als extractiekuilen naar voren worden geschoven. De onregelmatige vorm verraadt mogelijk een minder zorgvuldige uitgraving. Anderzijds werd de herkenbaarheid van de vorm op het archeologische vlak ook bemoeilijkt door de recente versterking en de onderlinge oversnijdingen van de kuilen. De kuilen worden gedateerd in de 14de eeuw.

Type 4: Kuil S2 was uitzonderlijk groot in vergelijking met de andere geregistreerde kuilen. In coupe bleek het een lensvormige insteek te hebben met een complexe opvulling waarbij minstens 5 fasen konden worden herkend. De kuil kon op basis van radiokoolstofdatering in de 13de eeuw worden geplaatst.

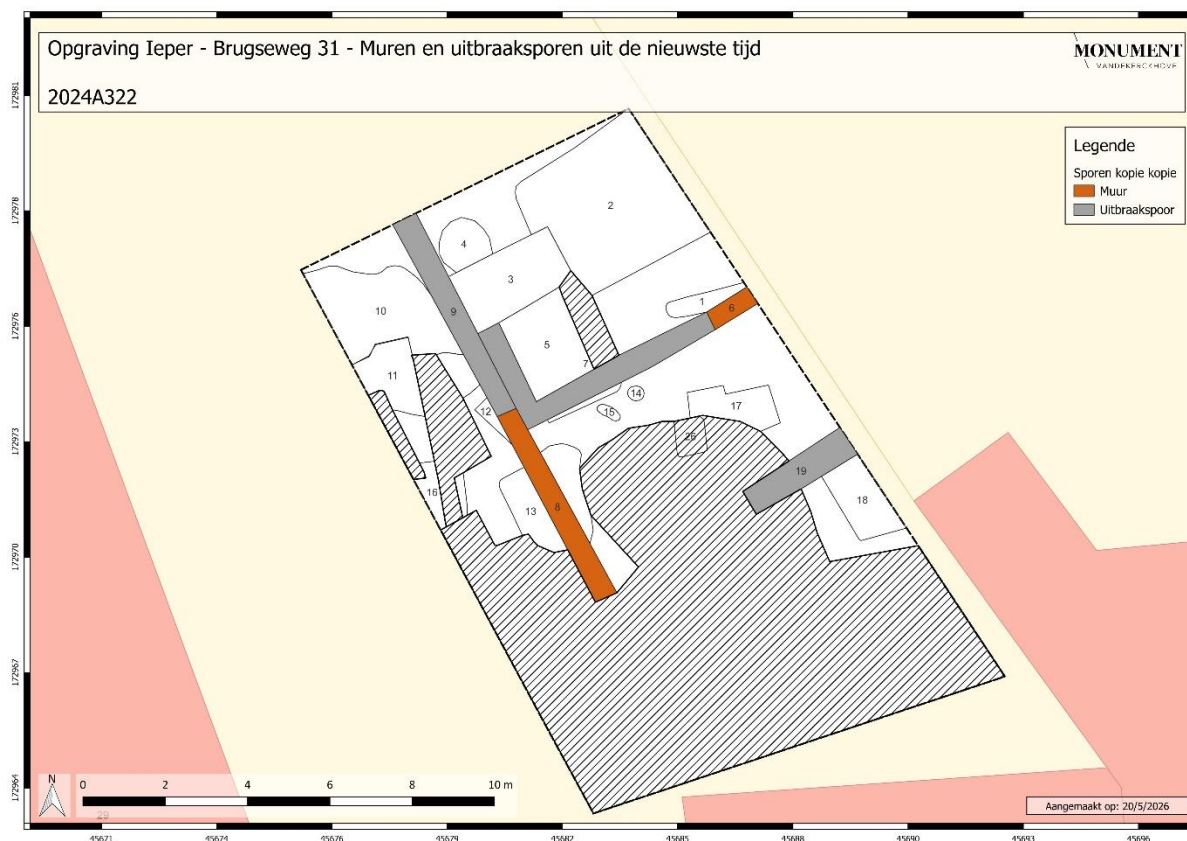
Figuur 74: Locatie van de vier laatmiddeleeuwse kuiltypes (bron: geopunt.be).

6.2. Bewoningsporen uit de Nieuwste Tijd

De opgraving leverde twee muren en drie uitbraaksporen op die op basis van de mortel en baksteenformaten vanaf de Nieuwe Tijd kunnen worden geplaatst. Het historische kaartmateriaal laat niet toe de muren en uitbraaksporen te linken aan historische gekende gebouwen (Figuur 75).

Op de wandkaart van Thévelin en Destreez (1564) wordt bewoning afgebeeld in de buurt van het onderzoeksgebied. Het gaat onder andere om de Sint-Janskerk en een hoeve. De muren zijn echter te licht om deel te hebben uitgemaakt van een kerkgebouw. Bovendien zou bij het aansnijden van de kerk of kerkareaal menselijke resten verwacht worden, wat niet het geval was bij dit onderzoek. Een associatie met de hoeve of bijgebouwen kan niet worden uitgesloten. Er werden echter weinig tot geen vondsten gedaan die in de 16de eeuw kunnen worden geplaatst terwijl we deze op een nederzettingssite zoals een hoeve wel zouden verwachten. Recenter historisch kaartmateriaal laten zien dat het onderzoeksgebied ook onbebouwd blijft van het einde van de 17de eeuw tot het midden van de 19de eeuw. Tijdens deze periode lag het studiegebied dan ook binnen een stuk hoornwerk van de stadversterking. Pas vanaf het einde van de 19de eeuw (Figuur 25) en zeker in het begin van de 20ste eeuw (Figuur 26) is het terrein bebouwd. Zeker vanaf 1970 is een loods aanwezig (Figuur 29).

Het lijkt erop dat de aangetroffen muren eerder te linken zijn aan de (voorganger van) de afgebroken loods die op het terrein aanwezig was in de jaren 70. Uitbraakspoor S19 valt alvast samen met de zuidelijke contour van de schuur. De overige muren zouden dan tot een binnen indeling behoren.

Figuur 75: Muren uit de Nieuwste Tijd (bron: geopunt.be).

7. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Op basis van de eerder uitgevoerde prospectie door middel van proefsleuven werden verschillende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen opgesteld.³⁹ Hieronder worden deze hernoemen en van een zo volledig mogelijk antwoord voorzien:

- **Hoe is de bodemopbouw en heeft dit invloed op de bewaring van de sporen?**

De bodemopbouw ter hoogte van het terrein bestaat uit een ca. 0,60m dikke laag recent puin (^T) met direct daaronder een bruine tot beige zandleem (C). De puinlaag is het resultaat van (sub)recente afbraakwerken die het terrein deels hebben verstoord. Bijgevolg zijn enkel de diepere sporen zoals extractiekuilen bewaard gebleven.

- **Stammen de archeologische sporen en artefacten uit meerdere perioden en is er een chronologie op te stellen?**

De archeologische sporen vielen naar datering uiteen in laatmiddeleeuwse (extractie)-kuilen en muren en uitbraaksporen uit de Nieuwste Tijd. Het gerecupereerde materiaal bestond zo goed als exclusief uit laatmiddeleeuwse vondsten.

Binnen de laatmiddeleeuwse periode kunnen we op basis van twee ¹⁴C dateringen - het aardewerk en gelijkenissen met de site van Ieper-Polenlaan - een 13de-eeuwse ontginning (S2, S13, S12, S16, S17, S18, S26) en een 14de-eeuwse ontginning onderscheiden (S4, S11, S12).

- **Wat is de aard van de archeologische site, sporen en/of artefacten?**

Vanaf de 13de eeuw wordt het terrein gebruikt als zone voor de extractie van zandleem, getuige de vele extractiekuilen. De kleine afmetingen van de meeste kuilen doen vermoeden dat de geëxtraheerde zandleem lokaal, mogelijk zelf op hetzelfde erf werden gebruikt, bijvoorbeeld in de vakwerkbouw. Dergelijke hypothesen werden ook opgesteld voor de kuilen te Aalst-Hopmarkt.⁴⁰

De muren en uitbraaksporen zijn waarschijnlijk resten van een loods die tot voor kort op het terrein aanwezig was en zeker voor 1970 werd gebouwd.

- **Zijn er restanten aanwezig van de Sint-Janskerk? Zo ja, hoe vertalen deze resten zich (gaat het om funderingen, muurresten, begravingen, ...)? Kunnen de resten meer inzicht geven in de indeling van het religieuze gebouw, haar bouwgeschiedenis, haar materiaalgebruik en -herkomst?**

³⁹ VERHAEVERT K., 2024.

⁴⁰ DE GROOTE K., et al. 2014.

Er werden geen structuren aangetroffen die verband hielden met de Sint-Janskerk noch met het omringend kerkareaal. Vermoed kan worden dat deze zich meer naar het (noord)westen bevonden.

- **Indien er funeraire contexten aanwezig zijn, waar bevinden deze zich? Kunnen zij gedateerd worden? Welke oriëntatie kennen de graven? Is een fasering in de begraafplaats te onderscheiden? Kan een afbakening worden gemaakt?**

Er werden geen funeraire contexten aangetroffen op het terrein.

- **Zijn er resten aanwezig van oudere bewoning of achtererfstructuren die gelinkt kan worden aan de Sint-Jansparochie?**

De laatmiddeleeuwse extractiekuilen werden mogelijk aangelegd in context van de constructie of reparatie van vakwerkbouwhuizen. De beperkte omvang van de kuilen doet vermoeden dat de gewonnen leem op lokale schaal werd toegepast, mogelijk op het erf zelf. In die zin kunnen extractiekuilen als achtererfstructuren worden beschouwd en geven ze inzicht in de ontwikkeling van de Sint-Jansparochie.

- **Zo ja, kan reeds meer informatie vergaard worden over hun opbouw en mogelijke datering binnen de Sint-Jansparochie?**

Er konden op basis van vorm en vulling vier verschillende kuiltypes worden onderscheiden waarvan twee types (type 1 en type 4) in de 13de eeuw en twee types (type 2 en type 3) in de 14de eeuw konden worden geplaatst (zie hfdst. 6.1.).

De chronologie van de aangetroffen laatmiddeleeuwse kuilen stelt ons in staat om twee fasen van extractie, en hieraan gelinkt, twee bouwfasen te hypothetiseren. Een zevental kuilen kan in de 13de-eeuw geplaatst worden. Hun beperkte omvang wijst erop dat de extractie gericht was op kleine ingrepen zoals herstellingen wat op zijn beurt insinueert dat er op dat moment al bewoning aanwezig was in de buurt. Uitzondering is kuil S2 die groter van omvang was en bijgevolg aan intensievere bouwwerken kan worden gelinkt. De kuilen zijn iets jonger dan de oudste vermelding van de Sint-Jansparochie in 1200.⁴¹ Drie kuilen konden in de 14de eeuw worden geplaatst en vertegenwoordigen een tweede extractiefase die net als de eerste, relatief kleinschalig moet zijn geweest. De kuilen dateren waarschijnlijk uit de bloeiperiode van de buitenparochies waarin deze werden opgenomen in de Uiterste Veste in het begin van de 14de eeuw. De belegering van Ieper in 1383 en de daaropvolgende opgave van de Uiterste veste en buitenparochies kan mogelijk als historische *ante quem* dienen voor de kuilen. Duidelijke archeologische indicatoren van deze gebeurtenissen zoals brandlagen en ophogingspakketten ontbreken.

⁴¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140005>.

- **Zo ja, wat is de relatie tussen de bewoningssporen en het achtererf? Kan dit afgebakend worden in tijd en ruimte?**

Er werden geen laatmiddeleeuwse bewoningssporen aangetroffen die in verband kunnen worden gebracht met de extractiekuilen.

- **Kan er via bepaalde contexten (kuilen, waterputten, beerputten, vullingen, goed dateerbare lagen) een beeld verkregen worden van het landschap en de leefomstandigheden in de desbetreffende periode?**

Gezien de kuilen snel na aanleg gedicht werden met vermengde grond, heeft hun vulling geen groot potentieel voor ecologische reconstructies. Er werden bovendien geen natte contexten aangetroffen die een goede bewaring van ecologische indicatoren garanderen. Er kan hier wel verwezen worden naar drie pollenanalyses die zijn uitgevoerd op 13de-14de-eeuwse waterkuilen in de nabijgelegen site van Ieper-Polenstraat waarvan de conclusie de volgende was:⁴²

“Het landschap te Ieper is duidelijk onder de invloed van de aanwezigheid van de mens, getuige de vele resten van cultuurgewassen en –begeleiders, en aanwijzingen voor akkers, graaslanden en weiden. De omgeving van de onderzochte waterkuilen zal verder ook nog bestaan hebben uit (natte) bossen, (natte) graslanden en heide. De lokale bestaanseconomie bestond waarschijnlijk in ieder geval uit het houden van vee, de verbouw van graan en andere gewassen zoals walnoot, verschillende vruchten, kruiden, groenten en oliehoudende gewassen. De aanwezigheid van het importproduct vijg geeft aan dat er (indirecte) handel met het Mediterrane gebied plaatsvond te Ieper.”

- **Hoe passen de resultaten van het archeologische onderzoek binnen de kennis van dit gebied en de stadsontwikkeling van Ieper? Hoe past het verhaal van de site binnen de geschiedenis en ontwikkeling van de Sint-Jansparochie?**

De aanwezigheid van laatmiddeleeuwse extractiekuilen zijn te plaatsen binnen de context van de opkomst van de Sint-Jansparochie in de late middeleeuwen.

De chronologie van de aangetroffen laatmiddeleeuwse kuilen stelt ons in staat om twee fasen van extractie, en hieraan gelinkt, twee bouwfasen te hypothetiseren. Een zevental kuilen kan in de 13de eeuw geplaatst worden. Hun beperkte omvang wijst erop dat de extractie gericht was op kleine ingrepen zoals herstellingen wat op zijn beurt insinueert dat er op dat moment al bewoning aanwezig was in de buurt. Uitzondering is kuil S2 die groter van omvang was en bijgevolg aan intensievere bouwwerken kan worden gelinkt. De kuilen zijn iets jonger dan de oudste vermelding van de Sint-Jansparochie in 1200.⁴³ Drie kuilen konden in de 14de eeuw worden geplaatst en vertegenwoordigen een tweede extractiefase die net als de eerste, relatief kleinschalig moet zijn geweest. De kuilen dateren waarschijnlijk uit de bloeiperiode van de

⁴² CLAUS 2016 p95

⁴³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140005>

buitenparochies waarin deze werden opgenomen in de Uiterste Veste in het begin van de 14de eeuw. De belegering van Ieper in 1383 en de daaropvolgende opgave van de Uiterste veste en buitenparochies kan mogelijk als historische *ante quem* dienen voor de kuilen. Duidelijke archeologische indicatoren van deze gebeurtenissen zoals brandlagen en ophogingspakketten ontbreken.

- **Kan op basis van de aangetroffen sporen een verwachtingspatroon voor de omliggende percelen opgemaakt worden?**

Zeker één kuil (S2) loopt door op het oostelijk gelegen perceel. Daarnaast neemt de sporendensiteit niet af aan de grens van het opgravingsvlak. We kunnen er dus van uitgaan dat een zone met kuilen zich zal uitstrekken tot buiten het opgravingsareaal.

Daarnaast kan waarschijnlijk ook bewoning worden verwacht in de nabijheid van de site. De aanleg van extractiekuilen zoals we er in de Brugseweg 31 aantreffen gebeurde namelijk vaak op korte afstand van de te construeren of te repareren woning, vaak zelf op het eigen achtererf.

8. SAMENVATTING

Naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundig handelen ter hoogte van de Brugseweg te Ieper (provincie West-Vlaanderen) werd een archeologisch traject opgestart. Dit ging van start met een bureaustudie (2023K308, ID29068) waarin het archeologisch potentieel werd afgewogen. Op basis daarvan werden de zone geselecteerd voor een verder archeologisch traject.

Er werd een prospectie door middel van proefputten uitgevoerd binnen het projectgebied (2024E327, ID 30421). Verspreid over het terrein kwamen enkele archeologisch relevante sporen aan het licht welke gedateerd werden tussen de 12de en de 15de eeuw. Om deze reden werd overgegaan tot een vlakdekkende opgraving voor een deel van het projectgebied. Deze archeologische opgraving werd door een team van Monument Vandekerckhove uitgevoerd tussen 9 augustus 2024 tot 12 augustus 2024.

In totaal werden twintig sporen aangeduid waarvan er tien tijdens de late middeleeuwen en vijf tijdens de Nieuwe/Nieuwste Tijd konden worden gedateerd.

De laatmiddeleeuwse sporen worden vertegenwoordigd door vier verschillende types extractiekuilen waarvan twee types in de 13de eeuw en twee types in de 14de eeuw konden worden gedateerd. Een beschrijving van de vier types is gegeven in hoofdstuk 6.1.

De chronologie van de aangetroffen laatmiddeleeuwse kuilen stelt ons in staat om twee fasen van extractie, en hieraan gelinkt, twee bouwfasen te hypothetiseren. Een zevental kuilen kan in de 13^e-eeuw geplaatst worden. Hun beperkte omvang wijst erop dat de extractie gericht was op kleine ingrepen zoals herstellingen wat op zijn beurt insinueert dat er op dat moment al bewoning aanwezig was in de buurt. Uitzondering is kuil S2 die groter van omvang was en bijgevolg aan intensievere bouwwerken kan worden gelinkt. De kuilen zijn iets jonger dan de oudste vermelding van de Sint-Jansparochie in 1200.⁴⁴ Drie kuilen konden in de 14de eeuw worden geplaatst en vertegenwoordigen een tweede extractiefase die net als de eerste, relatief kleinschalig moet zijn geweest. De kuilen dateren waarschijnlijk uit de bloeiperiode van de buitenparochies waarin deze werden opgenomen in de Uiterste Veste in het begin van de 14de eeuw. De belegering van Ieper in 1383 en de daaropvolgende opgave van de Uiterste veste en buitenparochies kan mogelijk als historische *ante quem* dienen voor de kuilen. Duidelijke archeologische indicatoren van deze gebeurtenissen zoals brandlagen en ophogingspakketten ontbreken.

⁴⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140005>

Opmerkelijk is dat er geen sporen van activiteiten zijn na de 14de eeuw tot de aanleg van een reeks muren. De muren en uitbraaksporen zijn waarschijnlijk resten van een loods die tot voor kort op het terrein aanwezig was en zeker voor 1970 werd gebouwd.

9. BEWARING ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE

De overdracht van het archeologisch ensemble zal na het afronden van de verwerking gebeuren conform aan de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Hierbij is de eigenaar van de gronden tevens de eigenaar van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage zal het ensemble definitief bewaard worden te Brugseweg 31, 8900 Ieper.

10. BIBLIOGRAFIE

10.1. Literatuur

- CLAUS A., VANOVERBEKE R. 2016: Archeologische opgraving Ieper-Polenlaan, BAAC Vlaanderen rapport 298, Gent.
- CLAUS A., TERRY N. B., VANOVERBEKE R. 2016. Archeologische opgraving Ieper, Sint-Jacobsstraat, Vort'n Vis. BAAC Vlaanderen Rapport 363.
- DE GROOTE K. 2014. Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen., Typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw). Brussel: Agentschap Onroerend Erfgoed. Techniek.
- DE GROOTE K. 2018. De 13^e-eeuwse occupatie. *In*: DE GROOTE K., MOENS J. (eds) Archeologie en geschiedenis van een middeleeuwse woonwijk onder de Hopmarkt te Aalst. Relicta Monografiën 16. Brussel: Agentschap Onroerend Erfgoed.
- DERWEDUWEN N. 2024. Nota Ieper -Brugseweg 31 (prov. West-Vlaanderen). Ingelmunster: Monument Vandekerckhove.
- HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. 2016, Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar de optimale strategie, *Onderzoeksrapporten Onroerend Erfgoed* 48.
- JANSSENS N., COX L., VAN REMOORTER O. 2011. Archeologische opgraving Ieper – Grote Markt 25-27. BAAC Vlaanderen Rapport 28.
- PYPE P. 1999: Materiaalstudie van vijf contexten uit de site van de 'Verdrongen Weide' te Ieper (Prov. W. Vl.). Bespreking en interpretatie van archeologische vondsten uit de late 13de eeuw tot de eerste helft van de 14de eeuw (Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Rijksuniversiteit Gent), Gent.
- TERMOTE J. 1992, *De stadsverdediging van Ieper vóór 1338*, *In*: Van Acker J. *Wevend aan het verleden*. De rode Bles, Veurne, pp. 219-228.
- TROMMELMANS R., BRACKE M., WYNS G. 2014. Archeologische opgraving, Poperinge Grote Markt (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport. Monument Vandekerckhove Afdeling Archeologie rapport 2014/24.
- VANHOUTTE S. Herremans D. Dewilde M; Mazereel S., Lentacker A. 2023. Poperinge, Sint-janscollege (W.-VL.): een eeuwenlange pottenbakkerijsite. Eindverslag van een toevalsvondst oude regelgeving. Brussel: Agentschap Onroerend Erfgoed.
- VERHAEVERT K. 2024. Ieper Brugseweg 31 (prov. West-Vlaanderen). Ingelmunster: Monument Vandekerckhove.

10.2. Internetbronnen

- <http://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://www.geopunt.be/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- www.ypermuseum.be
- <https://frontroute.wordpress.com>
- National Library of Scotland

11. LIJSTEN

11.1. Figurenlijst

Figuur 1: Onderzoeksgebied op het GRB (bron: geopunt.be).....	6
Figuur 2: Detail van het projectgebied op het GRB (bron: geopunt.be).....	6
Figuur 3: Het projectgebied weergegeven op de luchtfoto (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 4: Grondplan van geplande werken (bron: initiatiefnemer).....	10
Figuur 5: Doorsnede van de nieuwe woning (bron: initiatiefnemer).	10
Figuur 6: Doorsnedes en gevelaanzicht van de nieuwe woning (bron: initiatiefnemer).	11
Figuur 7: Advieszone en opgravingsvlak (bron: geopunt.be)	13
Figuur 8: Projectgebied op het DTM.	24
Figuur 9: Projectgebied op het DTM – detail.....	24
Figuur 10: Projectgebied op de bodemkaart.	25
Figuur 11: Ieper tijdens het tweede kwart tot het einde van de 12 ^{de} eeuw (links) en na de aanleg van de stadsvesten (1214-1248) (rechts). Het projectgebied situeert zich ten noorden van de kaartuitsnede (bron: Termote, 1990).....	27
Figuur 12: Stadsontwikkeling van Ieper met aanduiding van buitenparochies binnen de Uiterste Veste (buitenste grachtgordel) en buiten de binnenste grachtengordel. De Sint- Jansparochie is aangeduid als nummer 8 (bron: Haneca et al. p. 124, fig. 21).	28
Figuur 13: Projectgebied bij benadering aangeduid op het plan Guillaume Du Thielt, 1383 (bron: stadsarchief Ieper).	32
Figuur 14: Projectgebied bij benadering aangeduid op wandkaart Thévelin en Destreez (1564; bron: www.ypermuseum.be).....	33
Figuur 15: Projectgebied aangeduid op de kaart van Baillieu (1744; bron: geopunt.be).....	34
Figuur 16: Projectgebied aangeduid op de kaart van Baillieu (1744; detail; bron: geopunt.be).	34
Figuur 17: Projectgebied aangeduid op de kaart van Ferraris (1771 - 1778; bron: geopunt.be).....	35
Figuur 18: Projectgebied aangeduid op de kaart Ieper Vereecke 1783 (bron: cartesius).	35
Figuur 19: Projectgebied aangeduid op de kaart Ieper Vereecke 1814 (bron: cartesius).	36
Figuur 20: Projectgebied aangeduid op de kaart Ieper Vereecke 1815 (bron: cartesius).	36
Figuur 21: Projectgebied aangeduid op de kaart Ieper Vereecke 1830 (bron: cartesius).	37
Figuur 22: Projectgebied aangeduid op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840; bron: geopunt.be).....	37
Figuur 23: Projectgebied aangeduid op de kaart Ieper Vereecke 1856 (bron: cartesius).	38
Figuur 24: Projectgebied aangeduid op de kaart van Popp (1842 - 1879; bron: geopunt.be).	38
Figuur 25: Projectgebied aangeduid op de topografische kaart Vandermaelen (1846 - 1854; bron: geopunt.be).....	39
Figuur 26: Overzichtkaart van de vier slagen rond Ieper tijdens de Eerste Wereldoorlog, de rode bol duidt het projectgebied aan (bron: https://frontroute.wordpress.com/ieperboog/). ...	40
Figuur 27: Britse loopgravenkaart met projectie van 15 mei 1917 en schematische situering van het projectgebied (bron: National Library of Scotland).	41
Figuur 28: Loopgravenkaart met projectie van mei 1918 en schematische aanduiding van het projectgebied (bron: thewesternfrontassociation).	41
Figuur 29: Projectgebied aangeduid op een luchtfoto uit 1971 (bron: geopunt.be).	42
Figuur 30: Projectgebied aangeduid op een luchtfoto uit 1979 - 1990 (bron: geopunt.be). ...	42
Figuur 31: Projectgebied aangeduid op een luchtfoto uit 2015 (bron: geopunt.be).	43
Figuur 32: Sporenplan van het vooronderzoek in de Brugseweg 31. Werkput 1 vlak 1 (bron: Verhaevert 2024).....	44

Figuur 33: Sporenplan van het vooronderzoek in de Brugseweg 31. Werkput 2 vlak 1 (bron: Verhaevert 2024).....	45
Figuur 34: Aanduiding van de CAI-locaties in de omgeving (bron: geopunt.be).....	46
Figuur 35: Opgravingsplan Ieper-Polenstraat (bron: CLAUS A. VANOVERBEKE R. 2016, p22).....	48
Figuur 36: Voorbeeld van een 13 ^{de} -eeuwse kuil uit Ieper-Polenstraat (bron: CLAUS A. VANOVERBEKE R. 2016, p24).....	49
Figuur 37: Hoogtes op het GRB.	51
Figuur 38: Locaties van profielen uit het vooronderzoek (bron: Verhaevert 2024).	52
Figuur 39: Aanduiding van de bodemhorizonten op profiel 1.	53
Figuur 40: Profiel 4 uit het vooronderzoek (bron: Verhaevert 2024).....	55
Figuur 41: Sporenplan.	56
Figuur 42: Indeling sporen per periode.	57
Figuur 43: Vlakfoto op spoor S2.	58
Figuur 44: Coupe op spoor S2.....	59
Figuur 45: Een greep uit het aardewerk dat werd aangetroffen in spoor 2.	59
Figuur 46: Kwadrant op spoor S4.	60
Figuur 47: Tekeningen spoor S4.	61
Figuur 48: Spoor S10 en S11 in vlak.	62
Figuur 49: Coupe op spoor S10.....	62
Figuur 50: Vlakfoto van kuil S11.....	63
Figuur 51: Coupefoto op kuilen S10 (lagen S35, S36 en S51) en kuil S11 (lagen S37 en S38).	64
Figuur 52: Kuil S12 vlakfoto (links) en coupe (rechts).	65
Figuur 53: Coupetekening op kuil S12.....	66
Figuur 54: Coupe op spoor S13.....	67
Figuur 55: Coupetekening op spoor S13.	67
Figuur 56: Coupe op kuil S16.	68
Figuur 57: Coupetekening kuil S16.....	69
Figuur 58: Coupe op spoor S17.....	70
Figuur 59: Coupetekening S17.....	71
Figuur 60: Coupe op kuil S18.	71
Figuur 61: Coupe op spoor S26.....	72
Figuur 62: Muur S6.....	73
Figuur 63: Muur S8.....	74
Figuur 64: Kuil S1 op vlak (links) en in coupe (rechts).	75
Figuur 65: Kuil S3 (voor) en S5 (achter).	75
Figuur 66: Coupe op spoor S3 (links) en S5 rechts.	76
Figuur 67: Vlakfoto van spoor S14 (links) en coupe van spoor S14 (rechts).	76
Figuur 68: Vlakfoto van spoor S15 (links) en coupe van spoor S15 (rechts).	77
Figuur 69: Het rood aardewerk uit laag S34 van spoor S4 (tekeningen: Bert Mestdagh).	81
Figuur 70: Het grijs aardewerk uit laag S34 van spoor S4 (tekening: Bert Mestdagh).....	83
Figuur 71: Kom uit spoor S4 laag S34 (tekening: Bert Mestdagh).	84
Figuur 72: Een greep uit het aanbod dierlijk bot uit spoor S4 (laag S34, INV53).....	85
Figuur 73: Metalen voorwerpen uit kuil S4.....	88
Figuur 74: Locatie van de vier laatmiddeleeuwse kuiltypes (bron: geopunt.be).	91
Figuur 75: Muren uit de Nieuwste Tijd (bron: geopunt.be).	93

11.2. Tabellenlijst

Tabel 1: Overzicht genomen stalen met aanduiding van geselecteerde stalen voor verder onderzoek.	21
---	----

Tabel 2: Beschrijving van profiel 1.....	54
Tabel 3: Beschrijving van profiel 4.....	55
Tabel 4: Overzicht van het aangetroffen aardewerk	78
Tabel 5: Aangetroffen aardewerk per spoor (G=Grijs; RG=Rood Geglazuurd; HGV=Handgevormd; SG=Steengoed; R=Rood).....	79
Tabel 6: aantal dierlijke botfragmenten per spoor	84
Tabel 7: aantal fragmenten ceramisch bouw materiaal per spoor	86
Tabel 8: aantal fragmenten natuursteen per spoor	87

12. BIJLAGEN

Bijlage 001 - Projectgebied op GRB
Bijlage 002 - Projectgebied op GRB-detail
Bijlage 003 - Projectgebied op de luchtfoto
Bijlage 004 - Afwijking op onderzoeksgebied
Bijlage 005 - DTM
Bijlage 006 - DTM detail
Bijlage 007 - Bodemkaart
Bijlage 008 - CAI
Bijlage 009 - Situering hoogtes
Bijlage 010 - Sporenplan
Bijlage 011 - Sporenplan per periode
Bijlage 012 - Coupe op S2
Bijlage 013 - Coupe op S4
Bijlage 014 - Coupe op S10 en S11
Bijlage 015 - Coupe op S12
Bijlage 016 - Coupe op S13
Bijlage 017 - Coupe op 16
Bijlage 018 - Coupe op S17
Bijlage 019 - Kuilen per type
Bijlage 020 - Muren en uitbraaksporen
Bijlage 021 - Sporenlijst
Bijlage 022 - Inventarislijst
Bijlage 023 - Data aardewerkassessment
Bijlage 024 - Fotolijst

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:

<http://monarcheo.be/web/monument/archeologie>